

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

รายงานประจำปี กรมการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก 2564

- Annual -
- Report -
2021

รายงานประจำปี

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

2564

รายงานประจำปี 2564

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

Annual Report 2021

Department of Thai Traditional And Alternative Medicine

ที่ปรึกษาและกองบรรณาธิการ

แพทย์หญิงอัมพร เบญจพลพิทักษ์

อธิบดี

นายแพทย์ขวัญชัย วิศิษฐานนท์

รองอธิบดี

นายแพทย์ธิดิ แสงธรรม

รองอธิบดี

บรรณาธิการ

นางสาวรัชณี จันทร์เกษ

ผู้อำนวยการกองวิชาการและแผนงาน

นางศรีจรรยา โชติก

หัวหน้ากลุ่มงานยุทธศาสตร์และแผนงาน

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

นางสาวมุสซา จันทร์ประเสริฐ

นางสาวศศิธร ใหญ่สถิตย์

นายชัยพร กาญจนอักษร

นางสาวรุ่งทิพย์ เจริญสุข

นางสาวสำเนียง ชินโซ

นายธีธัช สุรัตตานนท์

จัดทำโดย

กลุ่มงานยุทธศาสตร์และแผนงาน กองวิชาการและแผนงาน

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข

ต.ตลาดขวัญ อ.เมือง จ.นนทบุรี โทร.02 965 9490

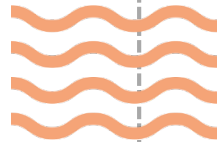
ปีที่พิมพ์

2565

Website

<http://www.dtam.moph.go.th>

**QR Code
Motion แปะนำรูป**

Healthy

ส่งเสริมให้ประชาชน มี Health Literacy เพื่อความเข้าใจในคุณค่าและมีความสามารถในการเลือกใช้บริการแพทย์แผนไทยให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสุขภาพ

พัฒนาระบบการแพทย์แผนไทยที่ทันสมัยกลมกลืนในระบบสุขภาพ เพื่อคุณภาพที่ทั่วถึง โดยความเท่าเทียมสำหรับประชาชน

Wealthy

สนับสนุนผลิตภัณฑ์และบริการการแพทย์แผนไทย สู่เวทีโลกด้วยภาพลักษณ์แห่งมาตรฐานและความปลอดภัย มีพื้นฐานทางวิชาการ วิจัย การจัดการความรู้เพื่อการควบคุมคุณภาพ ภายใต้การขับเคลื่อนพรบ.ผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ.2562

บูรณาการการแพทย์แผนไทยสู่การขยายโอกาสด้านเศรษฐกิจของประเทศทั้งในด้านบุคลากร เช่น แพทย์แผนไทย หมอหวด ด้านผลิตภัณฑ์และบริการรวมทั้งการมี เมืองสมุนไพร เพื่อ Thai Traditional Medical Tour

Happy

สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพด้านวิชาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกแก่บุคลากร

พัฒนาทักษะด้านการบริหารวิชาการ การวิจัย การจัดการความรู้ การประเมินผล

พัฒนาความรู้ สร้างโอกาสการเกิดเครือข่ายการเรียนรู้ เชิงเกษตรศาสตร์ อุตสาหกรรมศาสตร์และเศรษฐศาสตร์

เตรียมความพร้อมในทักษะด้านการบริหารระบบราชการเพื่อสร้างนักบริหารรุ่นใหม่

Work-life balance ภายใต้ยุคสมัยของการเปลี่ยนแปลงและ IT disruption

คำนำ

รายงานประจำปี 2564 กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ได้รวบรวมผลการปฏิบัติราชการจัดทำเป็นเอกสารสรุปผลการดำเนินงานตลอดปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 เพื่อสื่อสารให้หน่วยงานของรัฐ ภาคเอกชน ภาคีเครือข่าย และประชาชน รับทราบผลการดำเนินงานของกรม ซึ่งในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 กรมได้ปรับกลยุทธ์โดยมุ่งเน้นการทำงานตามยุทธศาสตร์และบูรณาการร่วมกันมากขึ้น ผ่านกลไกการมีส่วนร่วมทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ขับเคลื่อนการพัฒนางานด้านการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร ภายใต้แผนปฏิบัติราชการที่ตอบสนองเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข และแผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ด้านสาธารณสุข โดยกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ได้กำหนดแผนปฏิบัติราชการมุ่งเน้นความเป็นเลิศ 6 เรื่อง เพื่อรองรับการดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด ได้แก่ แผนปฏิบัติราชการที่ 1 ส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และคุ้มครองผู้บริโภคเป็นเลิศ (Promotion Prevention & Protection Excellence) แผนปฏิบัติราชการที่ 2 บริการเป็นเลิศ (Service Excellence) แผนปฏิบัติราชการที่ 3 บุคลากรเป็นเลิศ (People Excellence) แผนปฏิบัติราชการที่ 4 บริหารเป็นเลิศด้วยธรรมาภิบาล (Governance Excellence) แผนปฏิบัติราชการที่ 5 ภูมิปัญญาเป็นเลิศ (Wisdom Excellence) และเพิ่มแผนปฏิบัติราชการที่ 6 การสร้างความสามารถในการแข่งขันเป็นเลิศ (Competitiveness Excellence) รายงานประจำปีฉบับนี้ประกอบด้วยเนื้อหา 5 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐาน ผลการดำเนินงานสำคัญ ผลงานแผนปฏิบัติราชการ รายงานด้านงบประมาณ และแนวทางการดำเนินงานปี 2565

ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ที่ต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่อการทำงานตามแผนที่กรมวางไว้ กรมได้ปรับกลยุทธ์ วิธีการ เพื่อให้งานบรรลุผลสัมฤทธิ์สูงสุด ด้วยความร่วมมือจากทุกหน่วยงาน โอกาสนี้ ขอขอบคุณผู้บริหาร และบุคลากรกรมการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือกทุกท่าน รวมถึงภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน ที่ให้การสนับสนุนการดำเนินงานด้วยดี มาโดยตลอด หวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานประจำปีฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและขับเคลื่อนงานร่วมกัน สามารถบูรณาการงานให้สอดคล้องกับภารกิจ ให้การแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรสร้างประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน

ทั้งนี้ ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน และให้ความอนุเคราะห์ส่งรายงานผลการดำเนินงานมาด้วยดีตลอดปี 2564

บรรณาธิการ
มีนาคม 2565

สารบัญ

Contents 01

เกี่ยวกับองค์กร

วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย	2
ค่านิยมองค์กร	3
แผนปฏิบัติการ	4
โครงสร้างองค์กร	5
อัตรากำลัง	6

Contents 02

ผลการดำเนินงานสำคัญ

ตัวชี้วัดกรม ภายใต้แผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี ด้านสาธารณสุข	8
คำรับรองปฏิบัติการ (Performance Agreement: PA)	10
ผลิตภัณฑ์ทะเลลายโจรรักษาผู้ป่วยโควิด-19 (COVID-19)	11
บริการกัญชาทางการแพทย์แผนไทย	13
ส่งเสริมการปลูกกัญชาในครัวเรือน	15
ภูมิปัญญาสร้างมูลค่า	16
รางวัลแห่งความภาคภูมิใจ	17

Contents 03

ผลงานแผนปฏิบัติการ

PP&P Excellence	19
Service Excellence	24
People Excellence	29
Governance Excellence	33
Wisdom Excellence	42
Competitiveness Excellence	48

Contents 04

รายงานฉบับประมาณ

งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563-2564	64
งบประมาณต้นปีและหลังปรับลดฯ	65
งบประมาณที่ได้รับและผลการเบิกจ่าย	66
งบประมาณงบกลาง COVID-19	67

Contents 05

แนวทางการดำเนินงาน ปี 2565

บริบทและสถานการณ์โลกในภาพรวม	69
จุดแข็งและโอกาสท่ามกลางสภาวะวิกฤติ	70
กลไกการขับเคลื่อนงานที่เกี่ยวข้อง	73

Contents 06

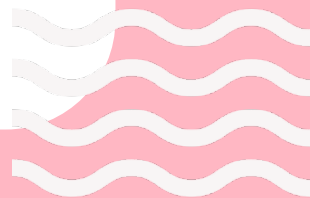
ภาคผนวก

เหตุการณ์และกิจกรรมสำคัญปี 2564	76
ภาพกิจกรรม โรงพยาบาลสนาม	77

Contents 01

เกี่ยวกับองค์กร

- วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย
- ค่านิยมองค์กร
- แผนปฏิบัติการ
- โครงสร้างองค์กร
- อัตรากำลัง

วิสัยทัศน์

เป็นองค์กรหลักด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
เพื่อการพึ่งตนเองด้านสุขภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

พันธกิจ

พัฒนาวิชาการและการบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
โดยส่งเสริมและพัฒนาการวิจัย การจัดระบบความรู้ พัฒนาแหล่งผลิตและ
ผลิตภัณฑ์สมุนไพร คัมภีรครอง อนุรักษ์
และส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย และการแพทย์พื้นบ้านไทย
พัฒนาคุณภาพ มาตรฐานการบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
เพื่อนำไปใช้ในระบบบริการสุขภาพอย่างมีคุณภาพ ปลอดภัย
และเป็นทางเลือกให้แก่ประชาชนในการดูแลสุขภาพ

เป้าหมาย

- 1 ประชาชนมีความเชื่อมั่นด้านบริการการแพทย์แผนไทยและสมุนไพร
- 2 การแพทย์แผนไทยและสมุนไพรเข้าสู่ระบบบริการสุขภาพของรัฐ
- 3 การแพทย์แผนไทยและสมุนไพรสร้างมูลค่าเพิ่ม เสริมเศรษฐกิจของชุมชนและประเทศชาติ

ค่านิยมองค์กร

ศักดิ์ศรีสร้างสรรค์ มุ่งมั่นตั้งใจ ฝ่าฝืนคุณธรรม นำประชาธิปไตย
เป็นไทยทีมรวม ร่วมรับผิดชอบ รอบคอบมีสติ

I

Integrity

ทำงานอย่างมีศักดิ์ศรี มีระเบียบวินัยในตนเอง

A

Activeness

ขยัน ตั้งใจทำงาน

M

Morality

มีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต

D

Democracy

เป็นประชาธิปไตย มีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย

T

Thainess and Teamwork

มีความเป็นไทยและทำงานเป็นทีม

A

Accountability

มีความรับผิดชอบ โปร่งใส ตรวจสอบได้

M

Mindfulness

ทำงานอย่างมีสติ รอบคอบ

แผนปฏิบัติการ

Promotion Prevention & Protection Excellence
ส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และคุ้มครองผู้บริโภคเป็นเลิศ
ประชาชนทุกกลุ่มวัยมีสุขภาพดีด้วยศาสตร์การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

Service Excellence
บริการเป็นเลิศ
เพิ่มการเข้าถึงบริการ และพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทยเพิ่มมูลค่า

People Excellence
บุคลากรเป็นเลิศ
บุคลากรที่ปฏิบัติงานมีความสุข มีสมรรถนะสูง

Governance Excellence
บริหารเป็นเลิศด้วยธรรมาภิบาล
การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกในระบบสุขภาพมีความเข้มแข็งและยั่งยืน

Wisdom Excellence
ภูมิปัญญาเป็นเลิศ
ภูมิปัญญาได้รับคุ้มครองและส่งเสริมให้เป็นศาสตร์ของแผ่นดินและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับประเทศชาติ

Competitiveness Excellence
การสร้างความสามารถในการแข่งขันเป็นเลิศ
ประชาชนและนักท่องเที่ยวมีความเชื่อมั่นในบริการการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรที่มีคุณภาพ และสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับประเทศ

โครงสร้างองค์กร

พญ.จัมพร เพ็ญพลาพิทักษ์

อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก

พว.ชวัญชัย วิศิษฐาเนนท์

รองอธิบดีคนที่ 1

- สำนักงานเลขานุการกรม
- สถาบันการแพทย์แผนไทย
- กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร
- กองคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและแพทย์พื้นบ้านไทย
- กองวิชาการและแผนงาน
- สำนักงานจัดการศึกษาและกระต้อมทางการแพทย์แผนไทย
- กลุ่มกฎหมายและจริยธรรม
- สำนักงานการนวดไทย

พว.รติ แสงธรรม

รองอธิบดีคนที่ 2

- กองการแพทย์ทางเลือก
- กองพัฒนายาแผนไทยและสมุนไพร
- กองสมุนไพรเพื่อเศรษฐกิจ
- สถาบันการแพทย์ไทย-จีน
- โรงพยาบาลการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน
- สำนักงานบริหารกองทุนภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย
- สำนักงานวิจัยการแพทย์แผนไทย

กลุ่มตรวจสอบภายใน

หมายเหตุ

หน่วยงานตามกฎกระทรวง

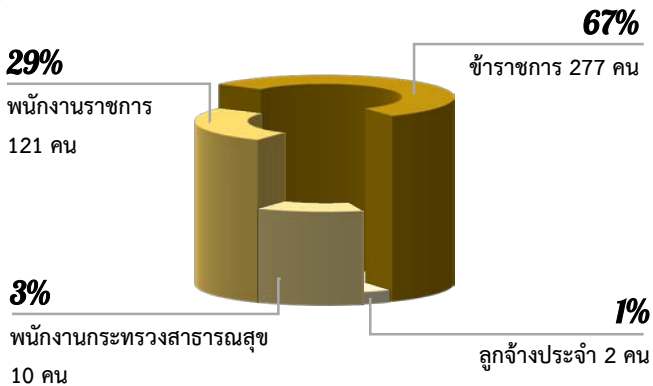
หน่วยงานจัดตั้งขึ้นภายใน

อัตราค่าจ้าง

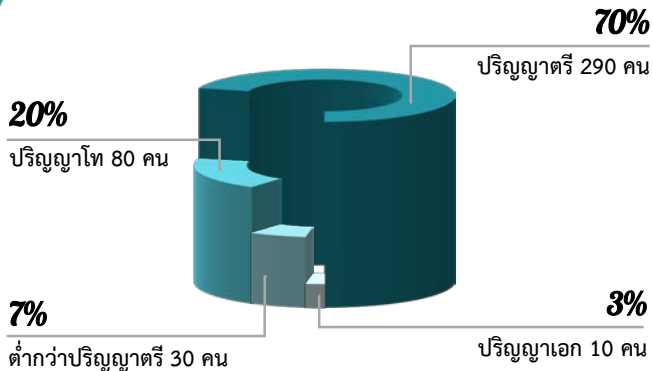
ข้อมูลอัตราค่าจ้างปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 (ข้อมูล ณ วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2564) กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก มีกรอบอัตราค่าจ้างทั้งสิ้น 410 คน โดยสามารถจำแนกรายละเอียดสัดส่วนบุคลากรทั้งหมดตามแผนภูมิต่อไปนี้

สัดส่วนบุคลากรทั้งหมด

สัดส่วนบุคลากรจำแนกระดับการศึกษา

Contents 02

ผลการดำเนินงานสำคัญ

- ตัวชี้วัดกรม ภายใต้แผนยุทธศาสตร์ชาติ
ระยะ 20 ปี ด้านสาธารณสุข
- คำรับรองปฏิบัติราชการ
(Performance Agreement: PA)
- ผลักดันฟ้าทะลายโจรรักษาผู้ป่วย
โคโรนาไวรัส 2019 (COVID-19)
- บริการกัญชาทางการแพทย์แผนไทย
- ส่งเสริมการปลูกกัญชาในครัวเรือน
- ภูมิปัญญาสร้างมูลค่า
- รางวัลแห่งความภาคภูมิใจ

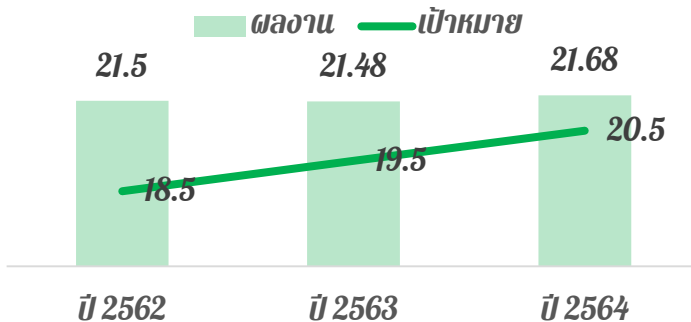
ตัวชี้วัดกรม

ภายใต้แผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี ด้านสาธารณสุข

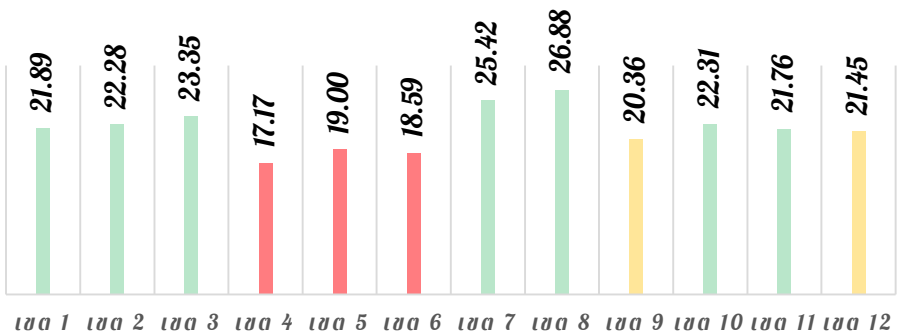

ตัวชี้วัดที่ 35

ร้อยละของผู้ป่วยนอกทั้งหมดที่ได้รับบริการตรวจ วินิจฉัย และฟื้นฟูสภาพด้วยศาสตร์การแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก

ผลการดำเนินงาน 12 เขตสุขภาพ พ.ศ. 2564

อ้างอิงข้อมูลจาก เว็บไซต์ www.hdcservice.moph.go.th กระทรวงสาธารณสุข ณ วันที่ 8 พฤศจิกายน 2564

เนื่องจากสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้การให้บริการแพทย์แผนไทยต้องหยุดให้บริการ

ตัวชี้วัดกรม

ภายใต้แผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี ด้านสาธารณสุข

ตัวชี้วัดที่ 55

ร้อยละเมืองสมุนไพรผ่านเกณฑ์การประเมิน

ผ่านเกณฑ์ การประเมินตามตัวชี้วัด 3 ใน 4 ข้อ

เป้าหมาย ร้อยละ 70 (10 จังหวัด)

ผลงาน ร้อยละ 100 (14 จังหวัด)

คลังเตอร์เกษตรฯ

- ✓ เกษตรรายใหม่ 680 ราย
- ✓ ผลิตภัณฑ์แปรรูป 96 รายการ

คลังเตอร์อุตสาหกรรม

- ✓ ผลิตภัณฑ์พรีเมียม 17 ผลิตภัณฑ์
- ✓ พัฒนาผู้ประกอบการ 230 ราย

คลังเตอร์ท่องเที่ยว

- ✓ นักท่องเที่ยว 5,828,578 ราย
มูลค่าการท่องเที่ยว 28,915 ล้านบาท
- ✓ ผลิตภัณฑ์พรีเมียม 27 ผลิตภัณฑ์

KPI ร่วม 3 คลังเตอร์

- ✓ มูลค่าการบริโภคสมุนไพร 4,842 ล้านบาท
- ✗ มูลค่าการใช้จ่ายสมุนไพร 216.113 ล้านบาท
คิดเป็นร้อยละ 2 จากเป้าหมายร้อยละ 3

คำรับรองปฏิบัติราชการ

Performance Agreement: PA

ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	ผลงาน
ร้อยละของเมืองสมุนไพรผ่านเกณฑ์การประเมิน	ร้อยละ 70 (10 จังหวัด)	ร้อยละ 100 (14 จังหวัด)
ร้อยละหน่วยบริการสาธารณสุขที่จัดบริการคลินิกกัญชาทางการแพทย์แบบบูรณาการ	ร้อยละ 50 (450 แห่ง)	ร้อยละ 76.19 (685 แห่ง)
จำนวนหน่วยบริการปฐมภูมิที่ร่วมจัดบริการการแพทย์แผนไทย	60 แห่ง	152 แห่ง
จำนวนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลที่ยื่นคำขอปลูกกัญชาเพื่อรองรับการผลิตกัญชาทางการแพทย์	150 แห่ง	259 แห่ง
ระดับความสำเร็จของการส่งเสริมมูลค่าการบริโภควัตถุดิบสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรภายในประเทศ	มีรายงานมูลค่าปริมาณการค้าปลีกมูลค่าบริโภคสมุนไพร	มีรายงานมูลค่าบริโภควัตถุดิบสมุนไพร (Euromonitor ปี 2563 = 45,836.70 ล้านบาท)
ระดับความสำเร็จของการพัฒนาระบบขอรับสิทธิส่งเสริมผู้ประกอบการสมุนไพรสู่ e-service	ผู้รับบริการ print out เอกสารได้	ผู้รับบริการ print out เอกสารได้
การประเมินสถานะของหน่วยงานในการเป็นระบบราชการ 4.0 (PMQA 4.0)	350 คะแนน	397.79 คะแนน

ผลิตภัณฑ์ฟ้าทะลายโจร รักษาผู้ป่วยโควิด-19 (Covid-19)

**ฟ้าทะลายโจรเข้าสู่
ยาในบัญชียาหลักแห่งชาติ**

เพิ่มข้อบ่งชี้

- บรรเทาอาการของโรคหวัด
- ใช้กับผู้ป่วยโควิด-19
ที่มีอาการไม่รุนแรง

**นำไปใช้ในระบบบริการสาธารณสุข
รพ.สนาม/เรือนจำ**

โรงพยาบาล 7 แห่ง

โรงพยาบาลสนาม 5 แห่ง

กว่า 1.5 แสนราย

- เรือนจำกลางคลองเปรม
- เรือนจำ - เรือนจำจังหวัดนนทบุรี
- เรือนจำจังหวัดเชียงใหม่

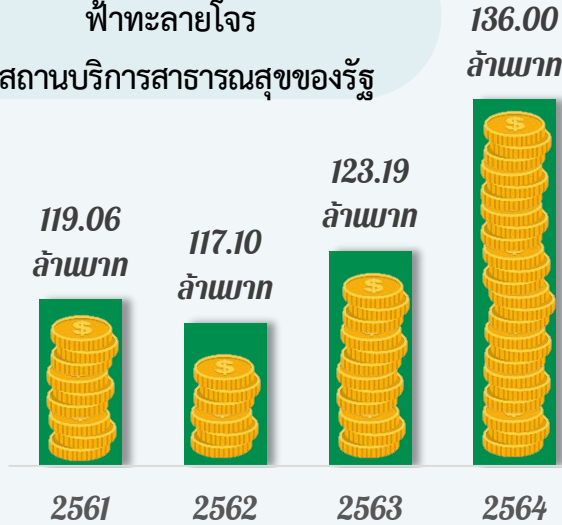
**ผลลัพธ์ต่อประชาชน
และประเทศไทย**

1. ประหยัดงบประมาณ 4,860 บาท/ราย
(มูลค่ารวม 685 ล้านบาท)
2. ลดความรุนแรงของโรค
3. สร้างกำลังใจให้ผู้ป่วย

ผลิตภัณฑ์ฟ้าทะลายโจร รักษาผู้ป่วยโคโรนาไวรัส 2019 (โควิด-19)

มูลค่าที่เกิดจากการจ่ายยาสมุนไพร
ฟ้าทะลายโจร
ในสถานบริการสาธารณสุขของรัฐ

ที่มา : HDC TTM Service

QR Code
สแกนเอกสาร

บริการสุขภาพทางการแพทย์แผนไทย

ตำรับยาที่ผลิต

1. ตำรับยาแผนไทย 16 ตำรับ
 2. ตำรับน้ำมันกัญชา 3 ตำรับ
- เข้าสู่บัญชียาหลักแห่งชาติ 4 ตำรับ
1. สุขไสยาสน์
 2. แก้มแก้เส้น
 3. ทำลายพระสุเมรุ
 4. น้ำมันกัญชา (ตำรับหมอเดชา)

แหล่งผลิตยา

5 แห่ง

1. รพ.พระอาจารย์มั่น (สกลนคร)
2. รพ.ร.เดินชัย (แพร่)
3. รพ.คูเมือง (บุรีรัมย์)
4. รพ.เจ้าพระยาอภัยภูเบศร (ปราจีนบุรี)
5. กองพัฒนายาแผนไทยและสมุนไพร

แหล่งปลูกกัญชาแปลงใหญ่ 6 แห่ง

วิสาหกิจชุมชน 72 แห่ง

ประชาชนเข้าถึงยาที่ถนัด

ปี 64 = 10,407 ราย

ปี 63 = 69,793 ราย

เฉพาะกัญชาแผนไทย

ปี 62-65 = 89,375 ราย

(ที่มา: <https://cannabisdamoph.go.th/#/>)

กระจายยาที่เข้าสู่คลินิกกัญชาบูรณาการ

ปี 64 = 928 แห่ง

ปี 63 = 368 แห่ง

ระบบติดตามการใช้

- HPVC
- RED-CAP

อบรมบุคลากรสื่อจ่ายยาตำรับกัญชา

ปี 64 = 8,413 คน

ผ่าน E-Learning

ปี 63 = 695 คน

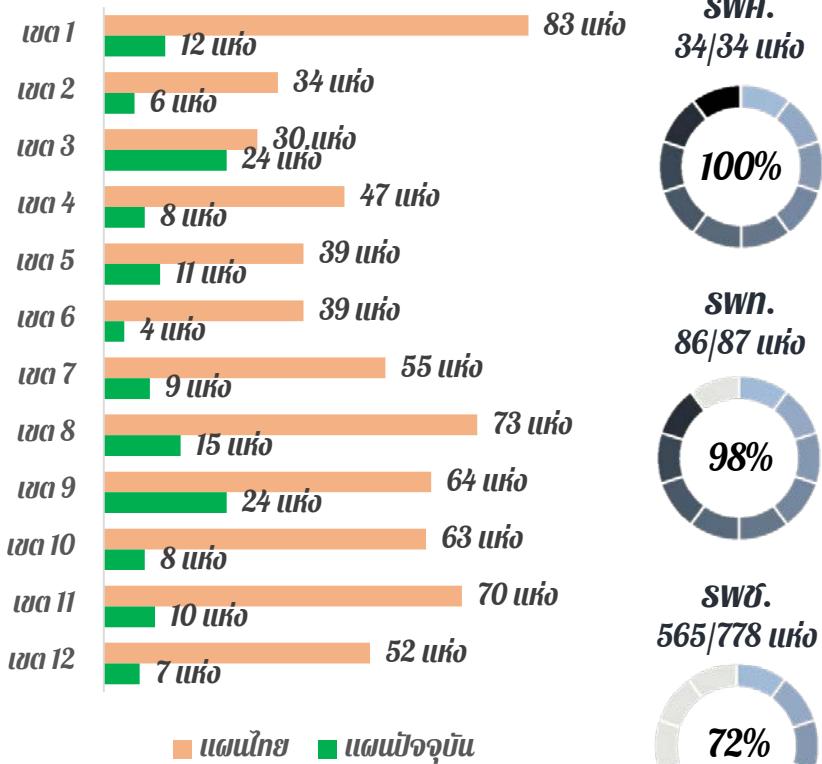

รูปแบบแนวทางการบริการ

บริการกัญชาทางการแพทย์แผนไทย

จำนวนหน่วยบริการ ที่นำรูปแบบการจัดบริการคลินิกกัญชาทางการแพทย์แผนไทยเปรียบเทียบกับบริการแพทย์แผนปัจจุบัน (รายละเอียดสุขภาพ)

จำนวนผู้ป่วย ที่ได้รับบริการผลิตภัณฑ์กัญชาทางการแพทย์แผนไทยเทียบกับการแพทย์แผนปัจจุบัน

แพทย์แผนไทย
68,119 ราย

แพทย์แผนปัจจุบัน
10,649 ราย

ที่มา : รายงานกัญชา สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ณ 7 กรกฎาคม 2564

ส่งเสริมการปลูกัญชาในครัวเรือน

ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.)

ภูมิปัญญาสร้างมูลค่า

ตำรับยาแผนไทยของชาติที่ได้รับ การคุ้มครองให้เป็นสมบัติชาติ

- ร่วมมือกับกรมทรัพย์สินทางปัญญา และกรมศิลปากรวางระบบคุ้มครอง อนุรักษ์ ใช้ประโยชน์
- ตำรับยาแผนไทยที่ผ่านการประกาศตาม พ.ร.บ. คุ้มครองฯ 40,541 รายการ (ณ 31 พค 64)

คัดเลือกตำรับชาติ
สู่ตำรับยาแผนไทยแห่งชาติ
324 ตำรับ

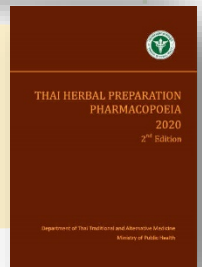

รายการตำรับยาแผนไทย
แห่งชาติฉบับ พ.ศ. 2564

ตำรับยาแผนไทย สู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์

1. Positive List 46 ตำรับ
63 มอนอกราฟ
2. THPP 17 ตำรับ
3. บัญชียาหลักแห่งชาติ 50 ตำรับ

16

รายงานประจำปี 2564

กรมแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

รางวัลแห่งความภาคภูมิใจ

PMQA หมวด 2, 3

รางวัลเลิศศรี ผู้บริหารกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐอย่างต่อเนื่องและด้วยความร่วมมือร่วมใจจากบุคลากรภายในกรมร่วมสร้างผลงานนวัตกรรม ตลอดจนการปรับปรุงกระบวนการทำงานจนเกิดเป็นแนวทางการปฏิบัติที่ดี (best practice) ส่งผลให้ปี พ.ศ. 2564 ได้รับรางวัล PMQA 2 หมวด

17

รายงานประจำปี 2564

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

Contents 03

ผลงานเผยแพร่สู่สาธารณะ

- PP&P Excellence
 - Service Excellence
 - People Excellence
 - Governance Excellence
 - Wisdom Excellence
 - Competitiveness Excellence
-
- A decorative graphic consisting of five vertical, wavy white lines of varying heights and curves, positioned on the right side of the page.

แผนปฏิบัติการที่ 1

ส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรคและคุ้มครองผู้บริโภคเป็นเลิศ (PP&P Excellence)

เป้าหมาย

ประชาชนทุกกลุ่มวัยมีสุขภาพดีด้วยศาสตร์การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

การเสริมสร้างความรู้ด้านสุขภาพและพัฒนาระบบคุ้มครองผู้บริโภคด้านการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร

1. สร้างความรู้ด้านสุขภาพเพื่อการขับเคลื่อนความรู้สื่อสารและรณรงค์การดูแลสุขภาพในสถานการณ์โควิด 19

1.1 ให้ความรู้การดูแลสุขภาพในสถานการณ์โควิด 19 ผ่านกิจกรรมรูปแบบ On Ground, On Air, Online เช่น นิทรรศการฟ้าทะลายโจร 6 ครั้ง การประกวดคลิปแพทย์แผนไทยทำดีแพทย์แผนไทยทำได้ ผลิตและเผยแพร่คลิปสร้างความรู้ 24 คลิป อินโฟกราฟิก 146 ชิ้น ผลิต E-book 1 ฉบับ E-Magazine 12 ฉบับ ให้ความรู้ผ่านรายการออนไลน์ (Seed Channel) 16 ครั้ง และร่วมเป็นคณะทำงานด้านการประชาสัมพันธ์กัญชาทางการแพทย์ของกระทรวงสาธารณสุข โดยส่งข้อมูลผลิตสื่อและตอบโต้สถานการณ์ข่าวปลอมกัญชาทางการแพทย์แผนไทย 6 ครั้ง

1.2 ให้ความรู้การดูแลสุขภาพด้วยกัญชาทางการแพทย์แผนไทย ผ่านกิจกรรมรูปแบบ On Ground, On Air, Online เช่น นิทรรศการกัญชาทางการแพทย์แผนไทย ผลิตสื่อองค์ความรู้ส่งไปยังคลินิกกัญชา 421 แห่ง ผลิตและเผยแพร่คลิปสร้างความรู้ 11 คลิป อินโฟกราฟิก 40 ชิ้น ผลิต E-book และ E-Magazine 7 ฉบับ ให้ความรู้ผ่านรายการออนไลน์ (Seed Channel) 16 ครั้ง และร่วมเป็นคณะทำงานด้านการประชาสัมพันธ์กัญชาทางการแพทย์ของกระทรวงสาธารณสุข โดยส่งข้อมูลผลิตสื่อและตอบโต้สถานการณ์ข่าวปลอมกัญชาทางการแพทย์แผนไทย 6 ครั้ง

1.3 สื่อสารความเสี่ยงด้านการแพทย์
 แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร
 ผ่านการแผ่รังสีและวิเคราะห์ข่าวประจำวัน
 และรายงานผู้บริหารทุกวัน 330 ครั้ง ตอบ
 ข้อมูลฟ้าทะลายโจร และให้คำปรึกษาแนะนำ
 ผ่านสื่อโซเชียลออนไลน์ ตอบปัญหาผ่าน
 Line@ กว่า 20,000 ครั้ง และสรุปประเด็นถาม
 ตอบ วิเคราะห์ประเด็นการให้คำปรึกษาประจำ
 ทุกเดือนนำมาเป็นข้อมูลในการสื่อสารสร้าง
 ความรอบรู้ฯ เพื่อให้เกิดระบบและกลไกการให้
 คำปรึกษาและบริการด้านข้อมูลข่าวสารผ่าน
 สื่อสังคมออนไลน์แก่ประชาชน และประชาชน
 สามารถเข้าถึง เข้าใจ นำข้อมูลไปใช้ และ
 สื่อสารบอกต่อเพื่อดูแลสุขภาพ เกิดเป็นความ
 รอบรู้ในมิติด้านการแพทย์แผนไทยและ
 สมุนไพร

ผลิตสื่อและเผยแพร่องค์ความรู้ฯ

ตอบโต้ข่าวปลอม ผ่านช่องทางต่าง ๆ

- ผลิตสื่อกว่า 300 ชิ้น
- ได้ตอบข่าวปลอม 32 ข่าว
- Line OA หมอแผนไทยสู้ภัยโควิด-19

Fah First Aids (Line OA)

ทั้งนี้กรมได้ให้การสนับสนุนฟ้าทะลายโจร
 กับผู้ป่วย COVID-19 ที่อยู่บ้าน ในระหว่าง
 รอเข้ารับการรักษา ผ่าน Application
 Fah First Aid มากกว่า 100,000 คน และ
 ส่งยาถึงบ้านมากกว่า 9,000 ชุด ได้รับความ
 ร่วมมือและสนับสนุนจากไปรษณีย์ไทยและ
 บัณฑิตจากดำเนินการจัดส่งยาฟ้าทะลายโจร
 ตามที่อยู่ที่ระบุไว้ ซึ่งไม่มีค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น

LINE Official Account

2. พัฒนาการองค์ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้านไทย การแพทย์ทางเลือกและสมุนไพร (KM)

2.1 พัฒนาคู่มือความรู้ โดยจัดทำชุดองค์ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก จำนวน 8 เรื่อง ได้แก่ 1) ชุดความรู้สุขภาพ: แนวทางปฏิบัติทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19) 2) ชุดความรู้สุขภาพ: คำแนะนำการแพทย์แผนไทยและการใช้สมุนไพรในการดูแลสุขภาพช่วงฤดูร้อน 3) ชุดความรู้สุขภาพ: การดูแลผู้ป่วย NCDs ด้วยการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก 4) ชุดความรู้สุขภาพ: การดูแลสุขภาพด้วยสมุนไพร 5) ชุดความรู้สุขภาพ: บทบาทของสมุนไพรและยาแผนไทยในสถานการณ์โรคโควิด-19 6) ชุดความรู้: สรุปลการเสวนาวิชาการ หัวข้อ: “ฟ้าทะลายโจร” สมุนไพรไทยในวิกฤต COVID-19 7) ชุดความรู้สุขภาพ: การดูแลผู้ป่วย โรคมะเร็งระยะท้ายแบบประคับประคอง และ 8) ชุดความรู้สุขภาพ: “กัญชาทางการแพทย์แผนไทย” และได้ดำเนินการจัดประชุมวิชาการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หัวข้อประชุมวิชาการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้แก่ 1) วิถีใหม่ เครือข่าย

ป้องกันควบคุมโรคไม่ติดต่อ “NCDs Forum” Theme: NCDs กับวิธีการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก 2) "การเปลี่ยนทัศนคติคนรุ่นใหม่ให้ปลูกและใช้สมุนไพรเพิ่มภูมิคุ้มกัน รักษาสุขภาพ และสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ" (นักศึกษาสร้างชาติ) 3) เครือข่ายผู้ทรงคุณวุฒิด้านแพทย์แผนไทยและหมอพื้นบ้านกับการมีส่วนร่วมในสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) 4) แนวทางการพัฒนาหลักสูตรการอบรมเกี่ยวกับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วย ผู้สูงอายุ ผู้พิการ สำหรับแพทย์แผนไทย และ 5) เสวนาวิชาการ หัวข้อ: “ฟ้าทะลายโจร” สมุนไพรไทยในวิกฤต COVID-19

**เสวนาวิชาการฟ้าทะลายโจร
สมุนไพรไทยในวิกฤต COVID-19
(on-site/online)**

2.2 พัฒนาคุณภาพวารสาร โดยจัดทำวารสารการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก 3 ฉบับ ได้แก่ 1) วารสารการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ปีที่ 18 ฉบับที่ 3 2) วารสารการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ปีที่ 19 ฉบับที่ 1 3) วารสารการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ปีที่ 19 ฉบับที่ 2 อีกทั้งยังได้พัฒนาคุณภาพวารสารเข้าสู่ฐานข้อมูล TCI ประจำปี พ.ศ. 2564 อยู่ระดับ 1

จัดทำและเผยแพร่ผลงานวิจัย เพื่อสร้างการยอมรับ

2.3 การจัดทำข้อมูลวิชาการ เพื่อได้ตอบข่าวปลอมด้านสุขภาพ การแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน และการแพทย์ทางเลือก ผ่าน Risk Response for Health Literacy: RRHL และ Anti-Fake News Center กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม 40 ข่าว แบ่งเป็นข่าวปลอม 36 ข่าว ข่าวบิดเบือน 3 ข่าว และข่าวจริง 1 ข่าว

2.4 พัฒนาเอกสารวิชาการแพทย์ดั้งเดิมระหว่างประเทศ และ/หรือการจัดชุดความรู้ด้านต่างประเทศ จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ 1) เอกสารแนวทางปฏิบัติทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19) ฉบับภาษาอังกฤษ (Guidelines of Thai Traditional and Alternative Medicine on the Prevention of the Spread of COVID-19) 2) ร่างต้นฉบับ Practice Guideline on T&CM in ASEAN 3) สรุปผลการดำเนินงานด้านต่างประเทศ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

ข่าวปลอม ยาเคอร์รา ผิด (Kerra) รักษาโรคโควิด

ก๊อป ใช้รักษาโควิด

กรมการแพทย์แผนไทยฯ แนะนำกินสมุนไพรไทย ก่อน ระหว่าง และ หลัง ติดเชื้อโควิด-19 จริ่งหรือ?

การเสริมสร้างเครือข่ายชุมชน เพื่อส่งเสริมสุขภาพะทุกกลุ่มวัย ด้วยศาสตร์การแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร

ส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ ด้วยการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร โดยกรมดำเนินการคัดเลือกและอบรมให้ความรู้กับแพทย์แผนไทยในสถานบริการสาธารณสุขของรัฐ สร้างให้เกิดครู ก. ผ่านการอบรมโปรแกรม (package) ผู้สูงอายุสดใสห่างไกลสมองเสื่อม 180 คน เพื่อให้แพทย์แผนไทยครู ก. นำความรู้ที่ได้รับการอบรมไปเผยแพร่กับแพทย์แผนไทยในเครือข่ายสถานบริการสาธารณสุข สร้างเสริมศักยภาพแพทย์แผนไทยให้สามารถนำโปรแกรมผู้สูงอายุสดใสห่างไกลสมองเสื่อมด้วยศาสตร์การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสานไปประยุกต์ใช้ดูแลผู้สูงอายุในชุมชนได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

มีการคัดเลือกชมรมผู้สูงอายุ พื้นที่ต้นแบบดีเด่น ในระดับประเทศ จำนวน 3 ชมรม ได้แก่

รางวัลชนะเลิศ: เขตสุขภาพที่ 12
ชมรมผู้สูงอายุตำบลควนขนุน อ.เขาชัยสน จ.พัทลุง

รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1: เขตสุขภาพที่ 10
ชมรมผู้สูงอายุน้ำอ้อม หมู่ที่ 1 ต.ยางโยภาพ อ.ม่วงสามสิบ จ.อุบลราชธานี

รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2: เขตสุขภาพที่ 3
ชมรมผู้สูงอายุตำบลทัพทัน อ.ทัพทัน จ.อุทัยธานี

ส่งผลให้งานดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุได้รับการขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรม ผ่านการบูรณาการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและภาคีเครือข่าย ส่งการเป็นต้นแบบชมรมผู้สูงอายุด้านการแพทย์แผนไทย สำหรับให้ชมรมผู้สูงอายุกลุ่มอื่น ๆ ทั้งในจังหวัดและต่างจังหวัด ได้เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ในการนำองค์ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร นำไปพัฒนาปรับใช้ให้เหมาะสมกับชมรมผู้สูงอายุแห่งอื่น ๆ ต่อไป

แผนปฏิบัติการที่ 2

บริการเป็นเลิศ (Service Excellence)

เป้าหมาย

เพิ่มการเข้าถึงบริการ และพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทยเพิ่มมูลค่า

**การพัฒนารูปแบบบริการ
คุณภาพมาตรฐานบริการและ
แนวทางเวชปฏิบัติทาง
การแพทย์แผนไทยและ
การแพทย์ทางเลือกให้มี
มาตรฐานทั้งภาครัฐและเอกชน
และครอบคลุมหลักประกัน
สุขภาพแห่งชาติ**

1. พัฒนาการรู้การแพทย์แผนไทย และการแพทย์ผสมผสาน จัดทำแนวทาง เวชปฏิบัติด้านการแพทย์แผนไทยเพื่อ ส่งเสริมการใช้ยาสมุนไพรในระบบบริการ สาธารณสุข และจัดทำร่างต้นฉบับคู่มือ แนวทางเวชปฏิบัติด้านการแพทย์แผนไทย

5 โรค/กลุ่มอาการ ได้แก่ 1) เริม 2) งูสวัด 3) กลากเกลื้อน 4) แผลสด และ 5) แผลไฟ ไหม้ น้ำร้อนลวก เพื่อส่งเสริมการใช้ ยาสมุนไพรในระบบบริการสาธารณสุข และ จัดทำคู่มือการทำหัตถการทางการแพทย์ แผนไทย ได้แนวทางการทำหัตถการ 7 แนวทาง คือ 1) การนวด 2) การประคบ สมุนไพร 3) การอบไอน้ำสมุนไพร 4) การเข้า กระจก 5) การรมไอน้ำสมุนไพร 6) การพอก ยาสมุนไพร และ 7) การแช่ยาสมุนไพร สู่การ นำไปใช้ในหน่วยบริการแผนไทยนาร่องไม่ น้อยกว่า 8 แห่ง ได้แก่ 1) สำนักงาน สาธารณสุขจังหวัดเพชรบุรี 2) รพ.พระ ยุพราชจอมบึง จ.ราชบุรี 3) รพ.การแพทย์ แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน (ยศเส) กรุงเทพฯ 4) วิทยาลัยการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จ.ปทุมธานี 5) รพ.เจ้าพระยาอภัยภูเบศร จ.ปราจีนบุรี 6) รพ.พระปกเกล้าจันทบุรี จ.จันทบุรี 7) รพ.ท่าศาลา จ.นครศรีธรรมราช และ 8) รพ.ระยอง จ.ระยอง

มีการจัดทำพจนานุกรมศัพท์การแพทย์
แผนไทยฉบับราชบัณฑิตยสภา ปี 2564 และ
พจนานุกรมศัพท์แพทย์แผนจีน ที่มี
คำศัพท์พร้อมคำอธิบายกว่า 20 คำ เพื่อใช้
ประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า อ้างอิง
มีการแก้ไขคำศัพท์พจนานุกรมศัพท์
การแพทย์แผนจีน เล่ม 2 จำนวน 254 คำ
และได้ต้นฉบับพจนานุกรมศัพท์การแพทย์
แผนจีน เล่ม 3 จำนวน 949 คำ

มีการจัดทำองค์ความรู้และแนวทาง
การนวดไทย อัตลักษณ์ไทย ได้ (ร่าง)
มาตรฐานการนวดไทย ภาคใต้ภาคเหนือ
และภาคอีสาน (ร่าง) องค์ความรู้ด้านการ
นวดไทยอันทพฤติ และได้หลักสูตรการ
นวดไทยสำหรับนักศึกษา มีการพัฒนาตำรา
อ้างอิงมาตรฐาน (Standard Textbook)
ซึ่งได้ (ร่าง) หัวข้อชุดความรู้ดั้งเดิมฯ
จำนวน 5 หัวข้อ ฉบับผ่านการทบทวนเพื่อ
เป็นแนวทางการดำเนินงานจัดทำตำรา

รองรับหลักสูตรการเรียนการสอน
การแพทย์แผนไทยแนวใหม่ (หลักสูตร 5 ปี)
และนักศึกษาการแพทย์แผนไทยตาม
มหาวิทยาลัยต่าง ๆ นำไปใช้ประกอบการ
เรียนต่อไป มีการจัดทำข้อมูลการเตรียม
เครื่องยาไทย เป็นแนวทางการเตรียม
เครื่องยาไทย ฉบับภาษาไทยและ
ภาษาอังกฤษ สำหรับเป็นข้อมูลในการ
รวบรวมและเผยแพร่องค์ความรู้
กระบวนการแปรรูปที่เหมาะสมของ
เครื่องยาไทย-จีน

การยกระดับสถานบริการ สุขภาพสู่ความเป็นเลิศ

1. พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการแพทย์ แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน

1.1 พัฒนาและรับรองคุณภาพงาน
การแพทย์แผนไทย (TTM HA) ได้ (ร่าง)
แนวทางการประเมินคุณภาพงานการแพทย์
แผนไทยและ (ร่าง) แนวทางการประเมิน
ระดับการปฏิบัติงานตามมาตรฐาน (scoring
guideline) โดยมีแนวทางการประเมิน
คุณภาพงานการแพทย์แผนไทย รวมทั้งอบรม
บุคลากรหลักสูตรพัฒนาคุณภาพ จำนวน
6 คน โดยสถาบันรับรองคุณภาพ
สถานพยาบาล หลักสูตร HA 201, 401, 501

1.2 พัฒนามาตรฐานงานบริการ การแพทย์แผนไทย (รพ.สส.พท.) มีการสำรวจมาตรฐานโรงพยาบาล ส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน (รพ.สส.พท.) มีข้อเสนอสำหรับการปรับปรุง 5 ด้าน และทบทวนหลักเกณฑ์การประเมินมาตรฐานและการให้คะแนนมาตรฐานด้านการแพทย์แผนไทยในสถานบริการสาธารณสุขของรัฐ ได้ข้อสรุปเพื่อพิจารณาในการทบทวนหลักเกณฑ์การประเมินมาตรฐานและการให้คะแนนมาตรฐานด้านการแพทย์แผนไทยในสถานบริการสาธารณสุขของรัฐ (รพ.สส.พท.)

1.3 พัฒนารหัสวินิจฉัยโรค/อาการ และหัตถการด้านการแพทย์แผนไทย (ICD-10-TM) โดยสำรวจบัญชีรหัสกลุ่มโรค อาการและหัตถการด้านการแพทย์แผนไทย (ICD-10-TM) มีข้อเสนอกลุ่มรหัสโรค 101 รายการ และข้อเสนอหัตถการ 134 รายการ ได้ข้อสรุปเพื่อพิจารณาการทบทวนปรับปรุงรหัสการวินิจฉัยโรค อาการและหัตถการด้านการแพทย์แผนไทย (ICD-10) มีการพัฒนา

มาตรฐานแพทย์แผนจีนในประเทศไทย ได้มาตรฐานการแพทย์แผนจีนในระดับสากล 71 เรื่อง

2. ขยายผลบูรณาการเข้าสู่ระบบบริการสุขภาพ

2.1 พัฒนารูปแบบบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน จัดอบรมความรู้เรื่อง “การนวดกระตุ้นการกลืนของผู้ป่วยอัมพฤกษ์ อัมพาตระยะกลาง (Intermediate care)” ให้กับแพทย์แผนไทยในโรงพยาบาลศูนย์ (รพศ.) โรงพยาบาลทั่วไป (รพท.) และโรงพยาบาลชุมชน (รพช.) 160 คน พร้อมคู่มือแนวทางเวชปฏิบัติ (Clinical Practice Guideline) การดูแลผู้ป่วยระยะกลาง (Intermediate care) เพื่อให้บุคลากรแพทย์แผนไทยมีองค์ความรู้เพิ่มเติม เป็นการพัฒนาศักยภาพ และใช้ในการดูแลสุขภาพประชาชน

2.2 พัฒนารูปแบบการจัดบริการด้านการแพทย์ทางเลือก มีแนวทางการจัดบริการคลินิกโตะจินิก ไตเอท ในสถานบริการสาธารณสุขของรัฐ จำนวน 63 แห่ง เข้าร่วมจัดบริการฯ ครอบคลุม 12 เขตสุขภาพ โดยมีบุคลากรทางการแพทย์ เข้าร่วมประชุมวิชาการรับทราบแนวทางการจัดบริการคลินิกโตะจินิกไตเอท จำนวน 902 คน

2.3 พัฒนารูปแบบบริการการแพทย์แผนจีนซึ่งเผยแพร่แนวทางการจัดบริการฝังเข็มโรคหลอดเลือดสมองระยะฟื้นฟูให้กับโรงพยาบาลนำร่อง จำนวน 278 แห่ง ใน 12 เขตสุขภาพ รวมทั้งกรุงเทพมหานคร โดยชี้แจงแนวทางการจัดบริการฝังเข็มรักษาผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองรายใหม่ที่ต้องฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ในระยากลาง โดยมีบุคลากรทางการแพทย์เข้าร่วมประชุม 197 คน จากหน่วยบริการ 164 แห่ง

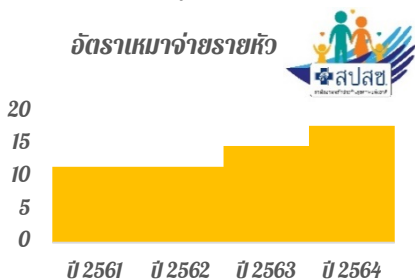
2.4 บูรณาการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกสู่บริการปฐมภูมิโดยจัดทำแนวทางการฝึกอบรมหลักสูตรมัณฑิเวชในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุร่วมกับวิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข กาญจนภิเษก ใต้ (ร่าง) เกณฑ์หลักสูตรเวชปฏิบัติของแพทย์แผนไทย ปฏิบัติงานในทีมหมอครอบครัว และได้คู่มือแนวทางการให้บริการการแพทย์แผนไทยแบบบูรณาการในหน่วยบริการปฐมภูมิ และมีหลักเกณฑ์ของหลักสูตรที่มีมาตรฐานและ

มีประสิทธิภาพ สำหรับใช้ในการอบรมและพัฒนาศักยภาพแพทย์แผนไทยในการให้บริการในหน่วยบริการปฐมภูมิซึ่งแพทย์แผนไทยสามารถนำแนวทางการให้บริการการแพทย์แผนไทยแบบบูรณาการในหน่วยบริการปฐมภูมิไปปฏิบัติร่วมกับสาขาวิชาชีพอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ส่งผลให้ประชาชนได้รับบริการด้านการแพทย์แผนไทยที่มีประสิทธิภาพตามมาตรฐานวิชาชีพอย่างทั่วถึง

2.5 พัฒนาโรงพยาบาลการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสานสู่ความเป็นเลิศ เตรียมความพร้อมการดำเนินงานยกระดับโรงพยาบาล ๆ โดยรวบรวมองค์ความรู้ จัดทำคู่มือแนวเวชปฏิบัติการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน จำนวน 5 เรื่อง ได้แก่ 1) หัวไหล่ติด 2) นิ้วโป่ง 3) พาร์กินสัน 4) มะเร็ง และ 5) การเตรียมยาที่มีกัญชาปรุงผสม 16 ตำรับ

2.6 ผลักดันการพัฒนาชุดสิทธิประโยชน์ เพื่อเพิ่มอัตราเหมาจ่ายรายหัว สิทธิ สปสช. ด้านบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ในสถานบริการสาธารณสุขของรัฐ จากปี พ.ศ. 2561-2562 อัตราเหมาจ่ายรายหัวอยู่ที่ 11.61 บาท พ.ศ. 2563 อยู่ที่ 14.80 บาท พ.ศ. 2564 อยู่ที่ 17.90 บาท

3. พัฒนาโรงพยาบาลการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกในส่วนภูมิภาค สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขชั้นนำร่อง ซึ่งอยู่ระหว่างดำเนินการก่อสร้าง 2 แห่ง คือ รพ.สว่างแดนดิน จ.สกลนคร และ รพ.ห้วยยอด จ.ตรัง เพื่อขยายการให้บริการด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กับประชาชนในส่วนภูมิภาคให้สามารถเข้าถึงบริการที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกได้อย่างมีคุณภาพมาตรฐาน

การพัฒนาระบบยาสมุนไพรและยาแผนไทยในระบบบริการสุขภาพให้มั่นคง

ยกระดับกองพัฒนายาแผนไทยและสมุนไพรให้เป็นศูนย์ความเป็นเลิศด้านนวัตกรรมผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย (Excellence Center for Thai Herbal Product Innovation: ECTHPIn) และพัฒนาระบบคุณภาพห้องปฏิบัติการกลางให้ผ่านมาตรฐาน WHO GMP และ ISO โดยมีเอกสารขั้นตอนปฏิบัติมาตรฐาน (SOP) และแบบบันทึก (Record forms) ที่เกี่ยวข้องกับระบบคุณภาพห้องปฏิบัติการและควบคุมคุณภาพสมุนไพรจำนวน 9 ฉบับ เพื่อการวิเคราะห์และควบคุมคุณภาพสมุนไพรตามตำรายาฉบับที่กระทรวงสาธารณสุขประกาศรับรองในราชกิจจานุเบกษา

แผนปฏิบัติการที่ 3

บุคลากรเป็นเลิศ (People Excellence)

เป้าหมาย

บุคลากรที่ปฏิบัติงานมีความสุข มีสมรรถนะสูง

**การพัฒนาระบบวางแผน
กำลังคนพัฒนากำลังคนคุณภาพ
และพัฒนาระบบบริหารกำลังคน
ภายในกลุ่มให้เกิดประโยชน์สูงสุด**

1. พัฒนาทักษะความเข้าใจการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Literacy) และ การเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (E-Learning) มุ่งสู่ศตวรรษที่ 21 เพื่อให้บุคลากรกรมพัฒนาความรู้ สร้างความเข้าใจ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพิ่มขึ้น สามารถนำไปปรับใช้กับงานที่ได้ปฏิบัติ และสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของกรมการอบรมจำนวน 3 หลักสูตร ได้แก่

- 1) หลักสูตรทักษะการคิดพิชิตงานยุคดิจิทัล ผู้เข้ารับการอบรม 79 คน
- 2) หลักสูตร" การสร้างแนวคิด เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน Design Thinking for Performance working ผู้เข้ารับการอบรม 57 คน
- 3) หลักสูตรการสร้างนวัตกรรมด้านดิจิทัล (Digital Disruption) ผู้เข้ารับการอบรม 57 คน

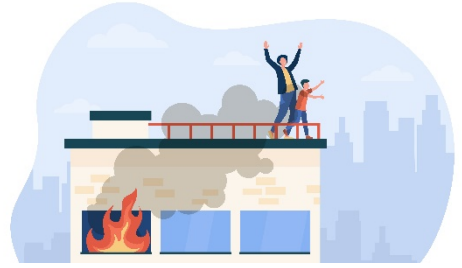

และมีสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (E-Learning) มุ่งสู่ศตวรรษที่ 21 จำนวน 3 เรื่อง

- 1) งานสารบรรณและการเขียนหนังสือราชการ
- 2) กฎหมาย ระเบียบ และแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงินจากคลังที่เกี่ยวข้อง
- 3) การเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านพัสดุตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560

2. **พัฒนาศักยภาพและสมรรถนะเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน** มุ่งเน้นการเสริมสร้างให้บุคลากรมีความรู้และทักษะที่จำเป็น สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดข้อผิดพลาดในการปฏิบัติงาน โดยอบรมพัฒนาศักยภาพและสมรรถนะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน จำนวน 6 หลักสูตร ได้แก่

- 1) หลักสูตรงานสารบรรณและการเขียนหนังสือ ผู้เข้ารับการอบรม 117 คน
- 2) หลักสูตรกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศงานเลขานุการ ยุค 4.0 Executive Secretary ผู้เข้ารับการอบรม 30 คน
- 3) หลักสูตรอบรมปฐมนิเทศบุคลากรใหม่ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จำนวน 2 ครั้ง ผู้เข้ารับการอบรม 43 คน
- 4) หลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานการเงินการคลัง การพัสดุ ภาครัฐสร้างเครือข่ายด้านการคลังและด้านการพัสดุ
 - เรื่อง กฎหมาย ระเบียบ และแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการเบิกจ่ายเงินจากคลังที่เกี่ยวข้อง ผู้เข้ารับการอบรม 70 คน
 - เรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านพัสดุตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ผู้เข้ารับการอบรม 70 คน
- 5) หลักสูตรระบบการแจ้งเวียนหนังสือรายบุคคล ประจำปี 2564 ผู้เข้ารับการอบรม 53 คน
- 6) หลักสูตรบุคลิกภาพ สร้างความสำเร็จ Smart Personality ผู้เข้ารับการอบรม 53 คน

3. สร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยในสถานที่ปฏิบัติงานและการฝึกซ้อมการอพยพหนีไฟของกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก บุคลากรมีทักษะเบื้องต้นในการป้องกันอัคคีภัย และการอพยพหนีไฟ ลดความเสี่ยงและลดการสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินในสถานการณ์ฉุกเฉิน โดยอบรมให้ความรู้และฝึกซ้อมแผนอพยพหนีไฟ จำนวน 2 วัน แบ่งเป็นการอบรมทฤษฎีการเกิดเพลิง การแบ่งประเภทของเพลิงและวิธีการดับเพลิงประเภทต่าง ๆ มีผู้เข้ารับการอบรม 60 คน และดำเนินการซ้อมอพยพเมื่อเกิดเหตุเพลิงไหม้ภายในอาคารสำนักงาน และการเคลื่อนย้ายผู้ป่วย ณ บริเวณกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

การพัฒนาศักยภาพบุคลากร และเครือข่ายความร่วมมือด้าน การแพทย์แผนไทยและ การแพทย์ทางเลือกในระบบ บริการสุขภาพ

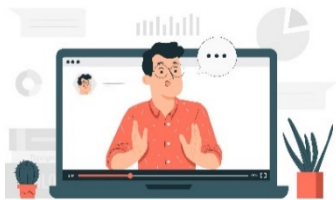
1. พัฒนาศักยภาพทรัพยากรบุคคลด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกที่ปฏิบัติงานด้านสาธารณสุขกรมจัดทำแผนพัฒนากำลังคนด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โดยมีกรอบทิศทางการพัฒนากำลังคนคุณภาพด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก พัฒนาหลักสูตรวิชาชีพการแพทย์แผนไทยแนวใหม่ลงนามความร่วมมือร่วมกับ 3 หน่วยงาน ได้แก่ โรงพยาบาลราชบุรี เขตสุขภาพที่ 5 และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในการนำร่องพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาทางคลินิกสำหรับวิชาชีพแพทย์แผนไทยเพื่อรองรับการปฏิบัติงานในหน่วยบริการสุขภาพ เตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษาทางคลินิกสำหรับวิชาชีพแพทย์แผนไทย เพื่อรองรับการปฏิบัติงานในหน่วยบริการสุขภาพ โดยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีแผนรับนักศึกษา ในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2565 ในส่วนการพัฒนา

เครือข่ายสถาบันการผลิตกำลังคนด้านการแพทย์แผนไทย ได้มีการจัดการศึกษาหลักสูตรวิชาชีพแพทย์แผนไทย เพื่อให้เกิดเครือข่ายสถาบันผลิตกำลังคนด้านการแพทย์แผนไทยที่มีความเข้มแข็งเป็นการสนับสนุนส่งเสริมพัฒนาคุณภาพการศึกษาร่วมกันระหว่างกรมกับมหาวิทยาลัยที่มีการผลิตบัณฑิตแพทย์แผนไทยและแพทย์แผนไทยประยุกต์

2. พัฒนาแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพด้านการแพทย์แผนไทยในสถานบริการสาธารณสุขของรัฐ เตรียมความพร้อมการพัฒนาบุคลากรประจำแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพด้านการแพทย์แผนไทย มีแนวทางการพัฒนาแหล่งฝึกฯ ได้แก่ การพัฒนาศักยภาพครูพี่เลี้ยงประจำแหล่งฝึกฯ การสนับสนุนการพัฒนาในด้านต่าง ๆ พัฒนาหลักสูตรและถ่ายทอดองค์ความรู้ ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (E-Learning) โดยดำเนินการร่วมกับ

ศูนย์เทคโนโลยีและสารสนเทศ พัฒนาระบบการเรียนรู้ออนไลน์ (DTAM E-learning) จัดอบรมการใช้งานโปรแกรม DTAM E-learning จัดทำสื่อประกอบการเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (E-Learning) โดยมีแนวทางการจัดการเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (E-learning) มีระบบ DTAM E-learning มีสื่อการเรียนการสอนรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ (E-Learning) สำหรับการอบรมความรู้เพื่อต่ออายุใบรับรองการอนุญาตให้จำหน่ายยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 เฉพาะกัญชาเพื่อการรักษาผู้ป่วย (กรณีการแพทย์แผนกไทย)

3. ส่งเสริมและพัฒนาศูนย์ฝึกอบรมด้านการแพทย์แผนไทย กรมโดยคณะกรรมการคณะกรรมการพัฒนาศูนย์ฝึกอบรมด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ได้ดำเนินการจัดทำเกณฑ์มาตรฐานศูนย์ฝึกอบรมฯ โดยปรับปรุงให้รองรับและสอดคล้องกับการขยายภารกิจของศูนย์ฝึกอบรมฯ และบุคลากรในศูนย์ฝึกอบรมฯ ได้รับการพัฒนาศักยภาพรองรับกับการขยาย

ภารกิจเพิ่มเติม พัฒนารูปแบบการถ่ายทอดองค์ความรู้ผ่านระบบออนไลน์ หลักสูตรหมวดไทยเพื่อสุขภาพ 150 ชั่วโมง (นาร์รอง) พัฒนาสื่อและอบรมผ่านระบบออนไลน์ และอบรมหลักสูตรหมวดไทยฯ ภาคปฏิบัติฯ ผ่านระบบออนไลน์ (นาร์รอง) และเป็นแนวทางในการจัดการอบรมหมวดไทยภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

4. พัฒนาเครือข่ายการแพทย์แผนจีนและการประชุมวิชาการไทย-เชียงใหม่ ครั้งที่ 14 เพื่อให้สหวิชาชีพเข้าใจในหลักการและวิธีการพื้นฐานทางศาสตร์การแพทย์แผนจีน ในการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างเข้าใจและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยร่วมกับสำนักวิจัยการฝังเข็มรมยา โรงพยาบาลกว่างอันเหมิน สถาบันการแพทย์แผนจีนแห่งประเทศไทย จัดอบรมออนไลน์ เรื่อง “การนำการฝังเข็มรมยาแผนจีนสู่ 5 ประเทศตามลุ่มแม่น้ำล้านช้าง-แม่โขง” เป็นหลักสูตรความรู้พื้นฐานด้านการแพทย์แผนจีน เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับสหวิชาชีพ ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 2 รุ่น ๆ ละ 400 คน และจัดประชุมวิชาการประชุมวิชาการไทย-เชียงใหม่ ครั้งที่ 14 รูปแบบออนไลน์ในหัวข้อ “Beyond COVID-19” มีผู้สนใจเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่า 500 คน

แผนปฏิบัติการที่ 4

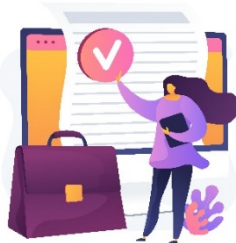
บริหารเป็นเลิศด้วยธรรมาภิบาล (Governance Excellence)

เป้าหมาย

การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกในระบบสุขภาพมีความเข้มแข็งและยั่งยืน

การพัฒนากระบวนการจัดการ ให้มีคุณภาพและวางระบบ ต่อต้านทุจริตและประพฤติมิชอบ

1. ปรับปรุงกฎหมายและจัดการ
ข้อร้องเรียน เพื่อการทบทวนและปรับปรุง
การออกกฎหมายทำให้ลดความยุ่งยาก
ซับซ้อนให้แก่ประชาชน และมีความ
ทันสมัยอยู่เสมอ โดยจัดทำประกาศกรม
การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
ยกเลิกการเรียกสำเนาบัตรประจำตัว
ประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน และสำเนา
เอกสารอื่นใด ที่ออกให้โดยส่วนราชการ
กำหนดแบบตามประกาศคณะกรรมการ
นโยบายสมุนไพรมหาชนชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์
วิธีการ และเงื่อนไขการแจ้งเป็น
ผู้ประกอบการ พ.ศ. 2563 กำหนดแบบตาม
ระเบียบกระทรวงสาธารณสุข ว่าด้วยการ
รับรองหมอพื้นบ้าน พ.ศ. 2563 และประกาศ
คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริม
ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย เรื่อง
การเปิดเผยข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับ

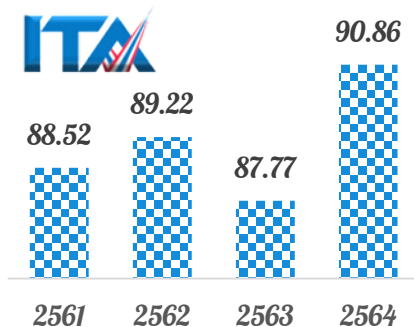

ตำรับยาแผนไทยของชาติหรือตำรา
การแพทย์แผนไทยของชาติ พ.ศ. 2563 และ
ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง แต่งตั้ง
พนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตาม
พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริม
ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. 2542
(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563

2. ป้องกันปราบปรามการทุจริต และการ
พัฒนาคุณธรรมจริยธรรม มีการประกาศ
เจตนารมณ์ต่อต้านการทุจริต มีการ
ลงทะเบียนการใช้งานระบบ ITAS สำหรับการ
ประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการ
ดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ประจำปี
งบประมาณ พ.ศ. 2564 เพื่อรวบรวมรายชื่อ
ผู้รับบริการ ผู้มาติดต่อราชการ (EIT)

จากทุกหน่วยงานภายในกรม เพื่อนำเข้าระบบ ITAS สำหรับเตรียมความพร้อมในการตอบแบบวัดการรับรู้ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก และนำเข้าข้อมูลบุคลากรภายใน (IIT) สำหรับเตรียมความพร้อมในการตอบแบบวัดการรับรู้ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน จัดทำข้อมูลสำหรับการตอบแบบการเปิดเผยข้อมูล (OIT) สำหรับการประเมิน ITA ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มกฎหมายและจริยธรรม และตรวจสอบข้อมูล OIT จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับรายละเอียดการประเมินและจัดส่งข้อมูลการประเมิน ITA ผ่านระบบ ITAS และได้จัดอบรมกฎหมายว่าด้วยความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการและความผิดของพนักงานในหน่วยงานของรัฐ และหลักธรรมาภิบาล ซึ่งผลลัพธ์การดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ได้ผลคะแนนการประเมิน ITA ร้อยละ 90.86 ซึ่งอยู่ในระดับ A การประเมินองค์กรคุณธรรมเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานภายใต้แผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรม ซึ่งกลุ่มกฎหมายและจริยธรรมดำเนินการร่วมกับกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร ในการประเมินองค์กรคุณธรรม

3. ตรวจสอบภายใน กรมโดยกลุ่มตรวจสอบภายในได้ดำเนินการตรวจสอบและลงพื้นที่จริงในการตรวจสอบผลการดำเนินงานโครงการสำคัญของกรมจำนวน 1 โครงการ คือ โครงการส่งเสริมและพัฒนาการใช้ประโยชน์จากกัญชาทางการแพทย์ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 พบว่าดำเนินการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ และมีข้อเสนอเกี่ยวกับการมอบหมายงานที่เกี่ยวข้องกับสมุนไพรกัญชาให้เป็นลายลักษณ์อักษร และควรมีการควบคุมภายในและบริหารความเสี่ยงกรณีกัญชาล้มตลาด

การพัฒนาระบบงานให้เป็นองค์กรทันสมัยและมีขีดสมรรถนะสูง

1. ทบทวนจัดทำและขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการราชการกรม ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ดังนี้

1.1 มีแผนปฏิบัติการราชการกรม และแผนการบริหารงบประมาณ ภายใต้

แผนปฏิบัติการราชการกรมประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จำนวน 1 ฉบับ

1.2 มีแผนและผลการติดตามและขับเคลื่อนนโยบายสำคัญของกระทรวงสาธารณสุขที่เกี่ยวข้องกับกรม จำนวน 2 เรื่อง ได้แก่ การส่งเสริมสมุนไพรเพื่อเศรษฐกิจ และการขับเคลื่อนกัญชา กัญชง เพื่อสุขภาพ

1.3 มีสรุปผลและข้อเสนอแนะการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการราชการกรมฯ ในปี 2563 จำนวน 1 ฉบับ และรอบ 6 เดือน ในปี 2564 เพื่อขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการกรมให้บรรลุเป้าหมายและปรับแผนการดำเนินงานตามสถานการณ์โควิด-19 จำนวน 1 ฉบับ

1.4 จัดหางบประมาณโครงการบกลางค่าใช้จ่ายในการบรรเทา แก้ไขปัญหาและเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบจาก โควิด-19

จำนวน 3 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการการใช้สมุนไพรฟ้าทะลายโจรและกระชายขาวในผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ระบดระลอกใหม่ 2) โครงการพัฒนาการจัดบริการส่งเสริมสุขภาพป้องกันโรค และการให้คำปรึกษาเพื่อดูแลสุขภาพของผู้รับบริการด้วยศาสตร์การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกในสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และ 3) โครงการแพทย์แผนไทยสู้ภัย COVID-19 โดยกรมได้รับการจัดสรรงบประมาณงบกลาง เพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาโควิด-19 จำนวนทั้งสิ้น 37,197,914 บาท

1.5 พิจารณาโครงการกรมเพื่อเสนอขอรับการจัดสรรงบประมาณของกองทุนภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย จำนวน 15 โครงการ

1.6 มีเอกสารและสื่อที่เกี่ยวข้องสำหรับประกอบการขอรับการจัดสรรงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จำนวน 1 ชุด/คณะกรรมการบริหารฯ (11 คณะ)

1.7 มีตัวชี้วัดของกรมที่สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการราชการกระทรวงสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จำนวน

2 ตัวชี้วัด ได้แก่ ตัวชี้วัดด้านจำนวนผู้ป่วยนอกที่เข้ารับบริการการแพทย์แผนไทยฯ และตัวชี้วัดด้านการเพิ่มมูลค่าการใช้จ่ายสมุนไพร

1.8 มี (ร่าง) แผนปฏิบัติการราชการกรมฯ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) จำนวน 1 ฉบับ ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักและผู้บริหารทุกหน่วยงาน

1.9 พัฒนาศักยภาพในการจัดทำโครงการสำคัญประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ด้วยเครื่องมือ Logical Framework ให้กับบุคลากรกรมจำนวน 80 คน

1.10 มีโครงการสำคัญประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 เพื่อเสนอต่อสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จำนวน 11 โครงการ สำหรับเป็นกรอบการจัดทำคำขอของงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

2. กระบวนการควบคุมภายในและจัดการความเสี่ยง โดยกรมมีนโยบายให้ทุกหน่วยงานมีการจัดวางระบบควบคุมภายในขึ้น ภายใต้การดำเนินงานของคณะกรรมการจัดวางระบบการควบคุมภายในและคณะกรรมการติดตามประเมินผลการควบคุมภายในประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 มีผลการดำเนินงาน ดังนี้

2.1 จัดวางระบบการควบคุมภายในและจัดทำรายงานประเมินผลการควบคุมภายในประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 แบ่งเป็น 2 ระดับ

- ระดับกรม ได้มีการจัดวางระบบการควบคุมภายในและจัดทำรายงานประเมินผลการควบคุมภายในประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 พบว่ามีกิจกรรมที่ต้องควบคุมภายในรวม 7 กิจกรรม จาก 6 หน่วยงาน และจัดทำรายงานประเมินผลฯ เสนอปลัดกระทรวงสาธารณสุขภายในระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขได้พิจารณากระบวนการควบคุมภายในของกรม จำนวน 1 กระบวนการ เพื่อนำไปควบคุมภายในระดับกระทรวง

- ระดับหน่วยงาน หน่วยงานในสังกัดกรมจำนวน 16 หน่วยงาน มีการจัดวางระบบการควบคุมภายในและจัดทำรายงานประเมินผลการควบคุมภายในประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ครบคลุมทุกหน่วยงาน พบว่ามีกิจกรรมที่ต้องควบคุมภายใน รวม 66 กิจกรรม จาก 16 หน่วยงาน

2.2 ติดตามประเมินผล การควบคุมภายใน กรม ได้กำหนดแนวทางการ ติดตามปีละ 2 ครั้ง คือ รอบ 6 เดือน และรอบ

12 เดือน โดยคณะกรรมการติดตาม ประเมินผลการควบคุมภายในประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

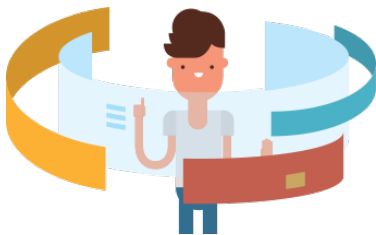
2.3 พัฒนาบุคลากรด้านการควบคุม ภายใน เนื่องจากความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถของบุคลากรเป็นปัจจัยสำคัญ ต่อความสำเร็จของการจัดวางระบบ การควบคุมภายใน โดยได้จัดประชุม เชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ ให้สามารถนำไปดำเนินการจัดวางระบบการ ควบคุมภายในของหน่วยงานได้อย่างถูกต้อง มีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 80 คน

ส่งผลให้การควบคุมภายในของกรมเป็นไป ตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์ที่กระทรวง การคลังกำหนด และมีความมั่นใจอย่าง

สมเหตุสมผลได้ว่าการดำเนินงานจะบรรลุ วัตถุประสงค์ของการควบคุมภายในหน่วยงาน ในสังกัดกรมมีการจัดวางระบบการควบคุม ภายใน ครอบคลุมทุกหน่วยงาน และการ จัดทำรายงานประเมินผลการควบคุมภายใน ประจำปีทั้งในระดับกรมและระดับหน่วยงาน มีความถูกต้องมากขึ้น

3. พัฒนางองค์กรสู่องค์กรคุณภาพ และ รางวัลเลิศรัฐ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 กรมส่งประกวดรางวัลเลิศรัฐ สาขาคุณภาพ การบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA รายหมวด) รอบที่ 1 จำนวน 3 หมวด ได้แก่ หมวด 2 การวางแผนยุทธศาสตร์และการสื่อสารเพื่อ นำไปสู่การปฏิบัติ หมวด 3 ผู้รับบริการและ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และหมวด 6 การมุ่งเน้น ระบบการปฏิบัติการ โดยผ่านการคัดกรอง เอกสารการส่งประกวดรางวัลเลิศรัฐฯ รอบที่ 2 จำนวน 2 หมวด ได้แก่ หมวด 2 และหมวด 3 ซึ่งกรมได้จัดกระบวนการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการระดมสมอง และจัดทำรายงานผลการดำเนินงานของ กรมฯ รายหมวด ได้เอกสารรายงานผลการ ดำเนินการพัฒนางองค์กร (Application Report: AR) เพื่อเตรียมความพร้อมการส่ง ประกวดสาขาคุณภาพการบริหารจัดการ ภาครัฐ โดยเอกสารประกอบการนำเสนอ

และเอกสาร Best Practice ที่แสดงถึงความโดดเด่น ในหมวด 2 และ 3 สำหรับใช้ในการประชุมรับการตรวจประเมินรางวัลคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ ณ พื้นที่ปฏิบัติงาน หมวด 2 ด้านการวางแผนยุทธศาสตร์และการสื่อสารเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ และหมวด 3 ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียซึ่งกรมผ่านการคัดกรองเอกสารการส่งประกวดรางวัลเลิศรัฐฯ รอบที่ 3 จำนวน 2 หมวด ได้แก่ หมวด 2 และหมวด 3 และเข้าร่วมประชุมรับการตรวจประเมินรางวัลการบริหารจัดการภาครัฐ ณ พื้นที่ปฏิบัติงาน รวมทั้ง 2 หมวด ผ่านระบบ ZOOM Meeting

4. เสริมสร้างและขับเคลื่อนวัฒนธรรมองค์กร “I AM DTAM” โดยการส่งเสริมสถาบันพระมหากษัตริย์จัดสถานที่เนื่องในวันคล้ายวันเฉลิมพระชนมพรรษา เสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรมอบประกาศเกียรติคุณงามความดีและผู้มีผลงานดีเด่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

กิจกรรม Big Cleaning Day “สะอาดปลอดภัย ห่างไกล COVID-19” โครงการปลูกป่า ปลูกสมุนไพร ปลูกต้นไม้เพื่อแผ่นดิน เนื่องในโอกาสวันต้นไม้ประจำปีของชาติ พ.ศ. 2564 เพิ่มพื้นที่สีเขียวให้กับสวนสมุนไพรเทวะเวศน์มรณีย์ ซึ่งได้รับการสนับสนุนต้นไม้สมุนไพรจากสวนนงนุช จำนวน 19 ต้น และกรมป่าไม้ จำนวน 60 ต้น และเป็นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับต้นไม้สมุนไพร รวมทั้งรวมพลังจิตอาสาและการมีส่วนร่วมระหว่างผู้บริหารและเจ้าหน้าที่

5. กำกับ ติดตามและประเมินผล โดยพัฒนาระบบการรายงานและประเมินผล การปฏิบัติราชการ (Management Cockpit) และอบรมบุคลากรในการใช้ระบบการรายงานและประเมินผลการปฏิบัติราชการ (Management Cockpit) จำนวน 48 คน

ตัวชี้วัดประกอบคำรับรองการปฏิบัติราชการ ระดับกรม ลงนามกับปลัดกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 5 ตัวชี้วัด บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย Small Success ตัวชี้วัดประกอบคำรับรองการปฏิบัติราชการ ระดับกรม ลงนามกับสำนักงาน ก.พ.ร. จำนวน 6 ตัวชี้วัด และตัวชี้วัดประกอบคำรับรองการปฏิบัติราชการ ระดับหน่วยงานภายในกรมเพื่อประเมินประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และการพัฒนาองค์กร จำนวน 64 ตัว ซึ่งร้อยละของหน่วยงานที่บรรลุผลสัมฤทธิ์ระดับมาตรฐานขั้นสูง ร้อยละ 100 PA อธิบดีเป็นไปตามเป้าหมายตาม Small success

อิเล็กทรอนิกส์ (E-DTAM) มีระบบสำนักงานอิเล็กทรอนิกส์สำหรับใช้ในสำนักงานเพื่อลดขั้นตอนการปฏิบัติงานให้มีความสะดวก รวดเร็ว ในการติดตามหนังสือราชการ และง่ายต่อการสืบค้นข้อมูล มีการใช้เอกสารอิเล็กทรอนิกส์แทนการใช้กระดาษ โดยมีการพัฒนา แล้วเสร็จจำนวน 3 ระบบ ได้แก่ ระบบแจ้งเวียนหนังสือราชการรายบุคคล ระบบแจ้งเตือนลูกหนี้เงินยืม และระบบแจ้งซ่อมครุภัณฑ์ออนไลน์

การพัฒนากลยุทธ์และกลไกสนับสนุนการขับเคลื่อนงานในระดับภูมิภาค

1. ขับเคลื่อนแผนปฏิบัติราชการกรมฯ และการตรวจราชการ เกิดการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างกรมและเครือข่ายทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อให้ผลการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ มีประสิทธิภาพ และเกิดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานภายในกรมเพื่อให้บรรลุตามตัวชี้วัดกรม และกระทรวงสาธารณสุข ผ่านผู้ตรวจราชการและนิเทศงาน

ของกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก จำนวน 34 คน ซึ่งผ่านการพัฒนาศักยภาพทางด้านการ coaching และมีความพร้อมก่อนออกนิเทศงาน พร้อมทั้งมีคู่มือตรวจราชการนิเทศงาน และขับเคลื่อนงานด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ปี 2564 สำหรับผู้ทำหน้าที่ตรวจราชการและนิเทศงานกรม

ระดับเพชร จำนวน 2 แห่ง

ประเภทสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด 1 แห่ง คือ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดศรีสะเกษ
ประเภทโรงพยาบาลชุมชน 1 แห่ง คือ โรงพยาบาลขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

ระดับประเทศ จำนวน 12 แห่ง

ประเภทสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด 3 แห่ง คือ

- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครสวรรค์
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุดรธานี
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง

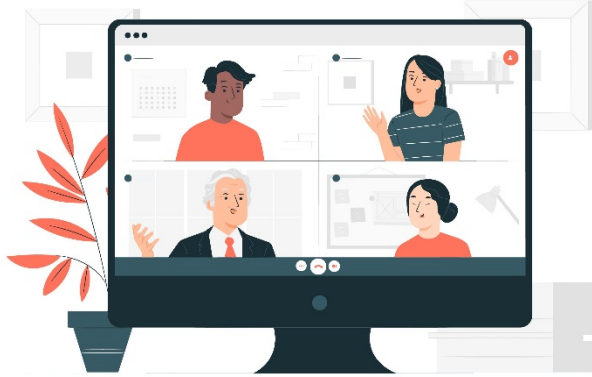
ประเภทโรงพยาบาลศูนย์/โรงพยาบาลทั่วไป 3 แห่ง คือ

- โรงพยาบาลสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย
- โรงพยาบาลตรัง จังหวัดตรัง
- โรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

2. ประกวดพื้นที่ต้นแบบดีเด่นแห่งชาติด้านการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน และการแพทย์ทางเลือก ได้พื้นที่ต้นแบบดีเด่นแห่งชาติด้านการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน และการแพทย์ทางเลือก ประจำปี พ.ศ. 2564 ที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน และได้รับโล่เชิดชูเกียรติที่จารึกลายมือชื่อนายกรัฐมนตรี จำนวน 14 แห่ง ดังนี้

ประเภทโรงพยาบาลชุมชน 3 แห่ง คือ

- โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชกระนวน จังหวัดขอนแก่น
 - โรงพยาบาลวังโป่ง จังหวัดเพชรบูรณ์
 - โรงพยาบาลชัยบุรี จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- ประเภทโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล/สถานีอนามัยเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรชนามหินทราชนิ 3 แห่ง คือ
- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านศาลเจ้าไก่อตง จังหวัดนครสวรรค์
 - โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านหัวหมากกลาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
 - โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลพร่อน จังหวัดนราธิวาส

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้การดำเนินงานพื้นที่ต้นแบบดีเด่นแห่งชาติฯ ในบางพื้นที่ ไม่สามารถจัดการประกวดในระดับเขตได้ ในส่วนที่จัดประกวดได้นั้น ไม่สามารถดำเนินการได้เต็มประสิทธิภาพ เนื่องจากต้องปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเฝ้าระวังการแพร่ระบาดในพื้นที่ และในส่วนของกรมในบางกิจกรรม เช่น การลงพื้นที่ของคณะกรรมการ เพื่อดูการปฏิบัติงานของพื้นที่ (ผลงานเชิงประจักษ์) ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สำคัญในการพิจารณาผลงานเด่น และการทำงานที่เป็นเชิงประจักษ์ ไม่สามารถลงพื้นที่ได้ทำให้หลายพื้นที่ หลายหน่วยงานที่มีผลงานโดดเด่น และนำศาสตร์การแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน และการแพทย์ทางเลือก ไปใช้ในการดูแลและแก้ปัญหาสุขภาพประชาชนในพื้นที่ ไม่สามารถนำเสนอผลงานที่ตนเองทำได้เต็มประสิทธิภาพเนื่องด้วยปัญหาที่แตกต่างกันออกไป อาทิเช่น ระบบเทคโนโลยีในการสื่อสาร สถานที่ในการนำเสนอผลงานไม่ได้อยู่ในที่ตั้งที่ปฏิบัติงาน และข้อจำกัดในการนำเสนอในรูปแบบวิดีโอ/วีดิทัศน์ เป็นต้น

ทั้งนี้ จะได้นำปัญหาดังกล่าวมาปรับปรุงวิธีการประกวดผ่านระบบออนไลน์ ในปีต่อไป

แผนปฏิบัติการที่ 5

ภูมิปัญญาเป็นเลิศ (Wisdom Excellence)

เป้าหมาย

ภูมิปัญญาได้รับคุ้มครองและส่งเสริมให้เป็นศาสตร์ของแผ่นดินและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับประเทศชาติ

การเสริมสร้างมาตรฐานวิชาการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ให้มีความแข็งแกร่ง

1. ชับเคลื่อนการดำเนินงานคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย และประสาน ติดตาม ให้คำแนะนำการดำเนินงานในส่วนภูมิภาค ถอดบทเรียน และจัดทำแนวทางการดำเนินงานเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยในภูมิภาค มีผลการติดตามและข้อเสนอแนะการดำเนินงานคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้านไทย สมุนไพรและถิ่นกำเนิดสมุนไพร จำนวน 6 แห่ง
2. คุ้มครองภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย ของชาติ/ทั่วไป/ส่วนบุคคล/ชุมชน/นิติบุคคล ลงพื้นที่รวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้านในหอสมุดภายใต้ความรับผิดชอบของ

กรมศิลปากร ประชุมคณะทำงานกลั่นกรองทางวิชาการ พิจารณาตรวจสอบคำขอจดทะเบียนสิทธิในภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย

3. เฉลิมพระเกียรติ “พระบิดาแห่งการแพทย์แผนไทย” เนื่องใน “วันภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยแห่งชาติ” ดำเนินการจัดกิจกรรมฯ ซึ่งได้รับเกียรติจากนายอนุทิน ชาญวีรกูล รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข เป็นประธานเปิดงาน และนายอิทธิพล คุณปลื้ม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม ร่วมกล่าวประวัติและที่มาของการจัดงาน เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2563 โดยความร่วมมือจาก 34 หน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน มูลนิธิ สมาคม และชมรมต่าง ๆ ร่วมจัดงานสัปดาห์วันภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและพระบิดาแห่งการแพทย์แผนไทย

รวมทั้งเฉลิมฉลอง “ การนวดไทย ” ในโอกาสได้รับการขึ้นทะเบียนจากยูเนสโก ณ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร มีการมอบโล่รางวัลเชิดชูเกียรติผู้มอบตำรับยา ตำราการแพทย์แผนไทยให้แก่แผ่นดิน มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมภายในงานตลอด 5 วัน ไม่น้อยกว่า 50,000 คน

4. เสริมสร้างศักยภาพและบทบาทของ ภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้านและ ขับเคลื่อนการรับรองสถานภาพหมอพื้นบ้าน ปี 2564 มีผลการศึกษารวบรวมองค์ความรู้หมอพื้นบ้าน ในการดูแลสุขภาพประชาชนในชุมชนด้วยศาสตร์การแพทย์พื้นบ้านไทย และมีหลักสูตรการส่งเสริมและพัฒนาหมอพื้นบ้าน เพื่อให้เขตสุขภาพและสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด นำไปใช้ในการพัฒนาหมอพื้นบ้านในพื้นที่ ไม่น้อยกว่า 1 หลักสูตร มีการให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะด้านการรับรองหมอพื้นบ้านในพื้นที่ส่วน

ภูมิภาคและกรุงเทพมหานคร เพื่อให้หมอพื้นบ้านเป็นที่ยอมรับแก่ประชาชน และมีประสิทธิภาพในการดูแลสุขภาพประชาชนในชุมชน สามารถเชื่อมโยงและผลักดันให้หมอพื้นบ้านมีบทบาทในระบบบริการสุขภาพของภาครัฐ ไม่น้อยกว่า 500 คนต่อปี รวมทั้งมีการพิจารณาคัดเลือกหมอไทยดีเด่น ระดับภาค เพื่อคัดเลือกหมอไทยดีเด่นแห่งชาติ ประจำปี 2564 ซึ่งในปี พ.ศ. 2564 พ่อหมอสำอางค์ เสาวมาลย์ อายุ 86 ปี หมอไทยนวดพื้นบ้านตำนานนวดเหยียบเหล็กแดง วัดหนองหญ้าาง จังหวัดอุทัยธานี ผู้สืบสานศาสตร์การนวดเหยียบเหล็กแดง ที่ยังคงรักษาผู้ป่วย และถ่ายทอดวิชาให้กับลูกศิษย์เพื่อสืบทอดศาสตร์การนวดไทยพื้นบ้านไม่ให้สูญหายตามกาลเวลา ได้รับพิจารณาเลือกให้เป็นหมอไทยดีเด่นแห่งชาติ ประจำปี 2564

**ฐานข้อมูลผลิตภัณฑ์ยาสมุนไพร
Herbal Medicine Product Information
System (HMPIS)**

**ระบบสารสนเทศความรู้ดิจิทัลภูมิ
ปัญญาการแพทย์แผนไทย
(TTDKL)**

**ข้อมูลสมุนไพรที่มี
“คุณค่าทางเศรษฐกิจ”**

การคุ้มครองและส่งเสริม ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย และการแพทย์พื้นบ้านไทย เพื่อยกระดับสู่การใช้ประโยชน์

1. ส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อใช้ประโยชน์จากตำรับยาแผนไทยของชาติ/แห่งชาติ โดยการจัดทำกรอบความคิดเชิงบูรณาการในการจัดการใช้ประโยชน์จากตำรับยาแผนไทยของชาติและตำราการแพทย์แผนไทยของชาติ มีการจัดทำชุดองค์ความรู้ด้านการผลิตตำรับยาแผนไทยของชาติ/แห่งชาติให้ได้คุณภาพและมีมาตรฐาน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน วิเคราะห์ข้อมูลตำรับยาแผนไทยของชาติและตำรายาแผนไทยของชาติ และบันทึกข้อมูลเข้าฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ข้อมูลตำรับยาแผนไทยของชาติและตำรายาแผนไทยของชาติ ในฐานข้อมูลผลิตภัณฑ์ยาสมุนไพร (Herbal Medicine Product Information

System: HMPIS) สะสมในระบบไม่น้อยกว่า 20,000 รายการ ข้อมูลองค์ประกอบของเครื่องยาในตำรับยาแพทย์แผนไทยของชาติและตำราการแพทย์แผนไทยของชาติ ในระบบสารสนเทศความรู้ดิจิทัลภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย (TTDKL) สะสมในระบบไม่น้อยกว่า 3,200 รายการ ข้อมูลสมุนไพรที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจเพื่อนำไปสู่การส่งเสริมการปลูกและเป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมยาและผลิตภัณฑ์สมุนไพร ไม่น้อยกว่า 600 รายการ เพื่อให้ประเทศไทยมีฐานข้อมูลที่มีรายการตำรับยาและตำราการแพทย์แผนไทยของชาติ ข้อมูลรายการสมุนไพรและถิ่นกำเนิดสมุนไพรเผยแพร่ให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องและประชาชนสามารถเข้าถึงและนำไปใช้ประโยชน์ในมิติที่ต่างกกัน และเป็นแหล่งอ้างอิงให้กับกรมทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อใช้ในการคุ้มครองภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย

2. อนุรักษ์ คุ่มครองสมุนไพรรุ่นที่ถิ่นกำเนิดของสมุนไพรรุ่น และใช้ประโยชน์ความหลากหลายของทรัพยากรพันธุกรรม โดยกรมได้ดำเนินการขับเคลื่อนการอนุรักษ์ คุ่มครองสมุนไพรรุ่น พื้นถิ่นกำเนิดของสมุนไพรรุ่นและใช้ประโยชน์หลากหลายทางทรัพยากรพันธุกรรมมาอย่างต่อเนื่อง ผ่านคณะทำงานขับเคลื่อนโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในปี พ.ศ.2564 คณะทำงานได้พิจารณาถ่วงดุลและเสนอชนิดของสมุนไพรรุ่นที่จะประกาศให้การช่วยเหลือและส่งเสริมการปลูก 23 ชนิด เน้นสมุนไพรรุ่นที่จำเป็นต้องได้รับประกาศคุ้มครองให้เป็นสมุนไพรรุ่นส่งเสริมการปลูก 9 ชนิด ได้แก่ เท้ายายม่อม ชิงชี่ ย่านาง มะเดื่อชุมพร คนทา หัวร้อยรู กวาวเครือขาว กวาวเครือแดง และกวาวเครือดำ ในพื้นที่ที่มีความเหมาะสมต่อการปลูก และสมุนไพรรุ่นที่ควรค่าแก่ประกาศคุ้มครอง 4 ชนิด ได้แก่ ถั่วดิน โศภหรือพิษนาคนัน เทพทาโร มะหาด และหัวร้อยรู ตามระเบียบกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยการให้ความช่วยเหลือหรือการสนับสนุนแก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินที่ได้ขึ้นทะเบียนที่ดิน ซึ่งเป็นถิ่นกำเนิดของสมุนไพรรุ่นหรือที่ดินที่จะใช้ปลูกสมุนไพรรุ่น และมีกรจัดทำข้อมูลสมุนไพรรุ่น 600 ชนิดและพิกัดทางภูมิศาสตร์ของสมุนไพรรุ่น เพื่อนำเข้าฐานข้อมูล HMPIS

สมุนไพรรุ่นส่งเสริมการปลูก 9 ชนิด

เท้ายายม่อม

คนทา

ชิงชี่

ย่านาง

มะเดื่อชุมพร

กวาวเครือขาว

หัวร้อยรู

กวาวเครือดำ

กวาวเครือแดง

สมุนไพรรุ่นที่ควรค่าแก่ประกาศคุ้มครอง 4 ชนิด

ถั่วดินดอกหรือพิษนาคนัน

มะหาด

เทพทาโร

หัวร้อยรู

การสร้างบทบาทเชิงรุกในเวทีต่างประเทศ

1. ร่วมประชุมสัมมนาวิชาการระหว่างประเทศ แลกเปลี่ยนเรียนรู้และหารือความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายต่างประเทศ 12 ครั้ง

1) ประชุม The 4th International Online Seminar “Interventional Strategy and Therapy for Covid-19”

2) ประชุมเชิงปฏิบัติการ Workshop on Harmonization of Curricula for Mutual Recognition of Traditional Medicine Degrees

3) สัมมนาวิชาการ Launching of International Alliance of Prevention and Treatment of Severe Infectious Diseases with Traditional Medicine and Academic Seminar

4) ประชุม 6th China-ASEAN Forum on Traditional Medicine

5) ประชุมเชิงปฏิบัติการ Virtual Workshop on Pharmacovigilance for TRM Products

(WHO)
6) ประชุมหารือ แลกเปลี่ยนนโยบายการใช้กัญชาทางการแพทย์แผนไทยกับเอกอัครราชทูตมาเลเซียประจำประเทศไทย

7) ประชุมหารือแลกเปลี่ยนนโยบายการใช้กัญชาทางการแพทย์แผนไทยกับเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐอิสลามปากีสถานประจำประเทศไทย

8) ประชุมกับบรูไนดารุสซาลามประจำประเทศไทยหารือเพื่อติดตามความก้าวหน้าการลงนามบันทึกความเข้าใจระหว่างกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกกับสถาบันอายุรเวทแห่งชาติเมืองชัยปุระ (National Institute of Ayurveda)

9) ประชุมหารือการสนับสนุนการจัดตั้งสมาคมมวยไทยในสวีเดนกับเอกอัครราชทูตกรุงสตอกโฮล์ม

10) ประชุมหารือกับ US National Cancer Institute of National Institutes of Health

11) ฝึกอบรม 2021 China-ASEAN Training Course on the Development and Protection of Traditional Chinese Medicine & Conservation Technology Research and Demonstration

12) ประชุม Virtual Regional Consultation on Traditional Medicine (TRM) Indicators for Monitoring TRM System Performance for the South – East Asia Region

2. ร่วมประชุมวิชาการระดับนานาชาติภายในประเทศ ในหัวข้อ Green ASIA and Sustainability Forum: Innovation, Health Sciences and Digital Education Quality for Sustainable and Inclusive Development และ The 1st Webinar on Harmonization of Curricula for Mutual Recognition of Traditional Medicine Degrees of BIMSTEC Countries รูปแบบ Online Meeting โดยสรุปความน่าสนใจของหลักสูตรการแพทย์ดั้งเดิมแต่ละประเทศคือ เกือบทุกประเทศ ได้แก่ ประเทศไทย ศรีลังกา เนปาล เมียนมา อินเดีย ภูฏาน และบังคลาเทศ มีหลักสูตรการแพทย์ดั้งเดิมในระดับปริญญาโท

จากการดำเนินงานดังกล่าวช่วยขับเคลื่อนให้การแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้านไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรไทย เป็นที่รู้จักและยอมรับในระดับสากลมากยิ่งขึ้น ชาวต่างชาติสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดูแลสุขภาพตนเองได้ เป็นการเผยแพร่ความรู้ทางการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้านไทย และสมุนไพรไทย และแนวทางปฏิบัติที่ดีหรือดีที่สุด (Good/Practice Best practice) ของประเทศไทย ให้กับภาคีเครือข่ายต่างประเทศ ส่งเสริมบทบาทและเพิ่มอำนาจอ่อน (soft power) ให้ประเทศไทยมากยิ่งขึ้น อีกทั้งผู้บริหารและนักวิชาการของกรมได้พัฒนาศักยภาพด้านสุขภาพโลกและการต่างประเทศ เพิ่มพูนความรู้การแพทย์ดั้งเดิมของต่างประเทศ หรือสถานการณ์การแพทย์แผนไทยในต่างประเทศมากยิ่งขึ้น สามารถนำไปปรับใช้ในการกำหนดนโยบาย หรือพัฒนางานที่เกี่ยวข้องต่อไปได้

แผนปฏิบัติการที่ 6

การสร้างความสามารถในการแข่งขันเป็นเลิศ (Competitiveness Excellence)

เป้าหมาย

ประชาชนและนักท่องเที่ยวมีความเชื่อมั่นในบริการการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรที่มีคุณภาพ และสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับประเทศ

การขับเคลื่อนการท่องเที่ยวยั่งยืน เชิงสุขภาพ ความงาม และ แพทย์แผนไทย

1. สนับสนุนการดำเนินงานจังหวัดเมืองสมุนไพรในคลัสเตอร์ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และการแพทย์แผนไทย จำนวน 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงราย พิษณุโลก อุตรดิตถ์ สุราษฎร์ธานี และสงขลา โดยมีผลการดำเนินงานในพื้นที่ ได้แก่

1.1 พัฒนาเส้นทางท่องเที่ยว

จังหวัดเชียงราย ศูนย์การเรียนรู้ด้านการแพทย์พื้นบ้านล้านนาไทย โดยการนำสมุนไพรและสับประรดนางแล และการแพทย์พื้นบ้านล้านนา มาสร้างเรื่องราวสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ปัจจุบันเป็นแหล่งเรียนรู้และศึกษาดูงาน มีคณะศึกษาดูงานทั้งในและต่างจังหวัดมากกว่า 10 ครั้ง/ปี

จังหวัดพิษณุโลก เส้นทางท่องเที่ยว 2 เส้นทาง คือ 1) S-H-E CHILL@Route12 วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร (วัดใหญ่) เรนท์ฟอเรสต์ฟาร์มแอนด์รีสอร์ตวนธารา เอลท์รีสอร์ต มีสุขแลนด์ และ 2) Body & MindRetreat@Pit'Lok วัดวังหิน-บ้านสวนเพชรนภัทร-ร้านอาหารปลาสองพี่น้อง-โรงพยาบาลการแพทย์แผนไทยฯ พรหมพิราม โดยเส้นทางทั้ง 2 อยู่ระหว่างการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้

จังหวัดอุดรธานี อยู่ระหว่างการพัฒนาและเพิ่มเติมเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพฯ และอาหาร 4 เส้นทาง คือ 1) บ้านเชียง-ทะเลบัวแดง 2) นาบัวปาร์ค-คำชะโนด 3) ถ้ำสิงห์-วัดป่าภูก้อน 4) คลินิกกัญชา-วัดป่าบ้านตาด ซึ่งแต่ละเส้นทางจะมีกิจกรรมและผลิตภัณฑ์สมุนไพรเด่นสอดแทรกตลอดเส้นทาง อาทิ จัดอบรมให้ความรู้การนวดเท้า แกะเท้า ให้แก่หมอนวดจิตอาสาทั้ง 3 พื้นที่ โดยแพทย์แผนไทยเป็นผู้ควบคุม กำกับ ดูแล

และให้ความรู้ เป็นการพัฒนา “นวดเท้าแบบ บุปเฟ่ต์” ให้มีอัตลักษณ์เฉพาะของพื้นที่

จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีเส้นทางท่องเที่ยว 3 เส้นทาง คือ 1) คลองร้อยสาย 2) เขื่อนรัชชประภา 3) ท่าฉางโมเดล

จังหวัดสงขลา มีเส้นทางท่องเที่ยว 2 เส้นทาง คือ 1) เส้นทางท่องเที่ยวบริเวณหัวเขาแดง 2) เส้นทางตามรอยหลวงปู่ทวดอำเภอสติงพระ

1.2 พัฒนาสมุนไพรเด่น

จังหวัดเชียงราย สับปะรดนางแล

จังหวัดพิษณุโลก ส้มซ่า

จังหวัดอุดรธานี บัวแดง เกลือสินเธาว์ หนุ่ยหวาน

จังหวัดสุราษฎร์ธานี มะพร้าว (อยู่ระหว่างขอจดทะเบียน GI) ขมิ้นชัน (อยู่ระหว่างขอจดทะเบียน GI) เห็ดแครง สำมะงา ดองดึง กฤษณา ขลุ่ กระท้อน เหงือกปลาหมอ กล้วยน้ำว่า และผักเชียงดา

จังหวัดสงขลา มะม่วงเบา ขลุ่

1.3 ผลิตภัณฑ์เด่น

จังหวัดเชียงราย ผลิตภัณฑ์น้ำยาทำความสะอาดเอนกประสงค์ ภายใต้แบรนด์ “กรีนนางแล” เช่น น้ำยาซักผ้า น้ำยาล้างจาน น้ำยาล้างห้องน้ำ

จังหวัดพิษณุโลก ผลิตภัณฑ์สุขภาพและความงามภายใต้แบรนด์ “ส้มซ่า ZOMZA” เช่น แชมพูจากส้มซ่า ลิปปาล์มจากส้มซ่า และเจลโรมาจากผิวส้มซ่า ของวิสาหกิจชุมชนพัฒนาทรัพยากรชีวภาพเพื่อเศรษฐกิจชุมชนบ้านวังส้มซ่า ซึ่งมีผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรกว่า 20 รายการ

จังหวัดอุดรธานี ผลิตภัณฑ์บัวแดง ภายใต้แบรนด์ “นาบัวปาร์ค” เช่น เครื่องดื่มขงร้อนบัวแดง เค้กบัวแดง คุกกี้สายบัว ลูกประคบ ผลิตภัณฑ์เกลือสินเธาว์ ภายใต้แบรนด์ “KUNNPAT” เช่น สบู่ครีมอาบน้ำ แชมพู เกลือสินเธาว์ผสมสมุนไพร ผลิตภัณฑ์หนุ่ยหวาน เช่น ชาชงหนุ่ยหวาน

จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลิตภัณฑ์มะพร้าว “พร้าวไทย เช่น เจลน้ำมันมะพร้าว สบู่ โลชั่น กระจาดชาเซ็ดเครื่องสำอาง ผลิตภัณฑ์ขมิ้นชัน เช่น ซีรัมขมิ้นชัน ผลิตภัณฑ์เห็ดแครง แบรนด์ “Novel foods” เช่น คั่วกลิ้งเห็ดแครง โปรตีนเห็ดแครง เห็ดแครงอบแห้งพร้อมปรุง

จังหวัดสงขลา ผลิตภัณฑ์มะม่วงเบา ภายใต้อัปเดต “SINGO” เช่น แยม มะม่วงเบา เครื่องดื่มมะม่วงเบา มะม่วงเบา แซ่อ้อม และผลิตภัณฑ์ชาใบขี้เหล็ก

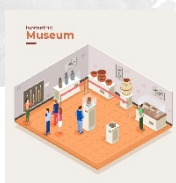

2. การประชาสัมพันธ์เมืองสมุนไพร ทั้ง 5 จังหวัด มีการจัดทำสื่อออนไลน์ สื่อวีดิทัศน์ และสื่ออื่น ๆ ในการประชาสัมพันธ์เส้นทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และผลิตภัณฑ์สมุนไพรเด่นของจังหวัด เผยแพร่ผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น Facebook, Youtube ทางช่อง Herbal city มีการจัดกิจกรรมงานเที่ยวเมืองไทยสุขภาพดี วิถีถิ่น 2020 ณ ห้างสรรพสินค้า ไอคอนสยาม กรุงเทพมหานคร มีจำนวนผู้เข้าชมภายในงาน 226,005 คน ผู้เข้าชมงานผ่านระบบออนไลน์ 11,271 วิว มียอดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ 630,665 บาท และมูลค่าภาพรวม 42,465,527 บาท

3. รูปแบบการนวดไทยวิถีถิ่นเพื่อการท่องเที่ยว มีการจัดทำองค์ความรู้นวดไทยอัตลักษณ์ไทย ในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี เก็บข้อมูลเชิงลึกร่วมกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเพชรบุรี ได้รูปแบบการนวดไทยของหมอพื้นบ้านจังหวัดเพชรบุรี 1 ราย ได้เกณฑ์การนวดไทย อัตลักษณ์ไทย เพื่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ประกอบด้วยคุณสมบัติหมอนวดไทย อัตลักษณ์ไทย และการจัดบริการเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และได้มีการทดลองใช้เกณฑ์ดังกล่าวในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี

4. หลักสูตรพัฒนาผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรมได้จัดทำหลักสูตรโภชนาศาสตร์ ผักพื้นบ้าน อาหารเป็นยา แต่ไม่ได้ดำเนินการจัดอบรมให้กับผู้ประกอบการสปาไทย ร้านอาหารไทย ร้านนวดไทย ร้านอาหารไทย คลินิกเอกชน โรงแรม/รีสอร์ททั่วประเทศ เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ทั้งนี้ได้ผลิตสื่อวีดิทัศน์เพื่อการประชาสัมพันธ์อาหารสุขภาพวิถีไทย อาหารไทย อาหารเป็นยา จำนวน 7 เมนู ได้แก่ ข้าวยา แกงส้ม ปลาช่อนนึ่ง แกงเลียง น้ำพริกอ่อน น้ำพริกกะปิ และผัดกะเพรา

5. เผยแพร่ข้อมูลพิพิธภัณฑ์การสาธารณสุขและการแพทย์ไทย และสวนสมุนไพรเวสม์รมณีย์ โดยมีการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ระบบการสื่อสารและอินเทอร์เน็ต มีสื่อมัลติมีเดียหรือสื่อผสมสามารถเข้าชมพิพิธภัณฑ์ผ่านระบบออนไลน์ โดยมีเนื้อหา (Content) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ มีวิดีโอแนะนำพิพิธภัณฑ์การสาธารณสุขและการแพทย์ไทย และสวนสมุนไพร มีการแสดงภาพถ่ายพิพิธภัณฑ์การสาธารณสุขและการแพทย์ไทย ภาพถ่ายภายในห้องจัดนิทรรศการภาพถ่ายสวนสมุนไพร และข้อมูลองค์ความรู้ต่างๆ ด้านการแพทย์แผนไทยและสวนสมุนไพร ในการจัดแสดงให้ประชาชนผู้สนใจทั่วไปสามารถเข้าชมพิพิธภัณฑ์และสวนสมุนไพรได้โดยไม่ต้องเดินทางมาด้วยตนเอง รายละเอียดตามเว็บไซต์ <https://www.thaimedicinemuseum.com>

National Museum of Thai Traditional Medicine

Assistant professor Phyo Suwannee, the national center for visual arts (Architectural) has designed the National Museum of Thai Traditional Medicine to serve as a place for Thai heritage. The museum can be divided into 2 main sections as follows. The first section includes 8 exhibition rooms according to the main components of Thai traditional medicine from Thai medical treatment to its essence and Chinese influence. The treatment room in which simple papers, articles, and manuals are placed for patients and observers. The display room which shows all knowledge according to the original scriptures from Thai Phis to Medicine Book which provides step and procedure for medicine during and after delivery.

6. เกณฑ์การประเมิน Wellness Center โดยความร่วมมือระหว่างกรมและมหาวิทยาลัยมหิดล ดำเนินการจัดทำเกณฑ์การประเมิน Wellness Center ใน 5 สถานประกอบการ ได้แก่ 1) ที่พักนักท่องเที่ยว 2) ภัตตาคาร ร้านอาหาร 3) สถานประกอบการร้านนวดเพื่อสุขภาพ 4) สถานประกอบการสปา 5) คลินิกเอกซน และจัดสัมมนาวิชาการ “การยกระดับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทยครบวงจร” ให้กับผู้ประกอบการสถานประกอบการร้านนวดเพื่อสุขภาพ ภัตตาคาร ร้านอาหาร สถานประกอบการสปา คลินิกเอกซน ที่พักนักท่องเที่ยวทั่วประเทศ เมื่อวันที่ 9 กันยายน 2564 มีผู้เข้ารับการอบรมผ่านระบบ Zoom meeting จำนวน 290 คน และผ่าน Facebook live จำนวน 1,580 คน และมีสื่อวิดีโอประชาสัมพันธ์ การยกระดับสุขภาพด้วย Wellness Center และคู่มือเกณฑ์การประเมิน Wellness Center สำหรับผู้ประกอบการ

การพัฒนาการแปรรูป พัฒนาผลิตภัณฑ์ สร้างมูลค่า และพัฒนาผู้ประกอบการด้านสมุนไพร

1. ขับเคลื่อนสมุนไพรเพื่อเศรษฐกิจ โดยบูรณาการความร่วมมือกับเครือข่ายขับเคลื่อนเชิงนโยบายด้านสมุนไพรเพื่อเศรษฐกิจ กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับกระทรวง กรม และอื่น ๆ เช่น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เป็นต้น ในประเด็นตลาดกลางวัตถุดิบสมุนไพร ฐานข้อมูล Herbal Business Data, Product Champions การขับเคลื่อนเมืองสมุนไพร (Herbal City) ความร่วมมือจัดงานมหกรรมพืชสวนโลก (The International Horticultural Exposition: EXPO 2022 Floriade Almere) และดำเนินการจัดทำ (ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2566-2570 มีการส่งเสริมและสนับสนุนอุตสาหกรรมสมุนไพร โดยการขอใช้สิทธิเสียภาษีในอัตราศูนย์ สำหรับสุราสามทับที่นำไปใช้ในอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์สมุนไพร สนับสนุนให้เกิดการจับคู่เจรจาทางธุรกิจของสมุนไพรที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจ ได้แก่ พืชหายาก ซึ่งเกิดรายได้จากการซื้อขายกว่า 47.7 ล้านบาท สนับสนุนการขับเคลื่อนตลาดกลางวัตถุดิบสมุนไพรด้วยการคุ้มครองวิเคราะห์วัตถุดิบสมุนไพร COA รวม 30 ตัวอย่าง และผลักดันประเด็นเมืองสมุนไพรเข้าสู่การตรวจราชการแบบบูรณาการ

2. พัฒนาศักยภาพเมืองสมุนไพร (Herbal City)

ติดตามความก้าวหน้าการพัฒนาเมืองสมุนไพร ผ่านการประชุมคณะกรรมการทั้ง 3 คลัสเตอร์ ได้แก่ คลัสเตอร์เกษตรวิสาหกิจ คลัสเตอร์อุตสาหกรรมสมุนไพร และคลัสเตอร์ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และการแพทย์แผนไทย ส่งเสริมผู้ประกอบการสมุนไพรในเมืองสมุนไพร โดยอบรมการปลูกสมุนไพรและแปรรูปวัตถุดิบสมุนไพรให้ได้มาตรฐาน แก่เกษตรกร 125 ราย ตรวจวิเคราะห์วัตถุดิบสมุนไพรห้องปฏิบัติการจากพื้นที่จังหวัดเมืองสมุนไพร 42 ตัวอย่าง ลงพื้นที่เสริมพลังและติดตามการดำเนินงาน เมืองสมุนไพรจังหวัดสงขลา จันทบุรี และมหาสารคาม ผลการประเมินจังหวัดเมืองสมุนไพรตัวชี้วัดตามเกณฑ์ในคลัสเตอร์เกษตรวิสาหกิจ คลัสเตอร์อุตสาหกรรมสมุนไพร และคลัสเตอร์ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และการแพทย์แผนไทยโดยผ่านเกณฑ์ 3 ใน 4 ข้อ ทั้งหมด 14 จังหวัด คิดเป็นร้อยละ 100

มีอัตราการเพิ่มขึ้นของมูลค่าการบริโภคสมุนไพร ลดลงร้อยละ -0.8 โดยมูลค่าการบริโภคสมุนไพร ปี 2564 เป็นเงิน 44,737 ล้านบาท ลดลงจากปี 2563 เป็นเงิน 45,836 ล้านบาท (อ้างอิงข้อมูล Euromonitor International Sep, 2021) และมีจำนวนผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ได้รับจดทะเบียนปี 2564 จำนวน 64 รายการ เพิ่มขึ้นจากปี 2563 ที่ได้รับจดทะเบียน จำนวน 50 รายการ เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 28

3. ยกระดับมาตรฐานตำรับยาแผนไทย

ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจโดยดำเนินการจัดทำสัญญาจัดจ้างที่ปรึกษาสำหรับการจัดทำข้อกำหนดมาตรฐานยาแผนไทย และได้แนวทางในการพิสูจน์เอกลักษณ์และร่างข้อกำหนดมาตรฐานยาแผนไทย 3 ตำรับ ได้แก่ ยาสหัสธารา ยาประสะจันทน์แดง และยาแก้ลมอัมพฤกษ์ ดำเนินการสนับสนุนระบบการขึ้นทะเบียนยาแผนไทยและยาตามองค์ความรู้การแพทย์ทางเลือก โดยมีตำรับยาจากสมุนไพรได้รับการพิจารณา 20 คำขอ และแนวทางในการพิจารณาคำขอขึ้นทะเบียนตำรับยาฉบับปรับปรุง ปี 2564 จำนวน 1 ฉบับ มีการจัดทำชุดข้อมูลทางวิชาการกล่าวอ้างทางสุขภาพ (Health Claims) สมุนไพรไทย จำนวน 21 ชนิด ได้แก่ บัวบก ผักหวานบ้าน

มะระขี้นก ยอ กระชาย กระทกรก กัญชง ดาวเรือง มะขามป้อม มะเฒ่า เพกา ส้มแขก สะระแหน่ บัวหลวง มะตูม รวงจืด หม่อน มังคุด กระพังโหม เขียวดา และกระชายดำ

4. พัฒนามาตรฐานสารสกัดสมุนไพร

ส่งเสริมอุตสาหกรรมสมุนไพร โดยดำเนินการจัดทำร่างมาตรฐานสารสกัดสมุนไพร 3 รายการ ได้แก่ ร่างมาตรฐานน้ำมันงาช้างชัน น้ำมันงาดำ และบุกผง

5. พัฒนาความรู้การแปรรูปเครื่องยาไทย-จีน

ได้แนวทางการแปรรูปที่เหมาะสมของเครื่องยาไทย-จีน หมวดที่ 1

6. ส่งเสริมผู้ประกอบการผลิตสมุนไพรและ

ผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร อบรมและให้คำปรึกษาด้านต่าง ๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ จำนวน 620 ราย เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรคุณภาพ ส่งเสริมการปลูกสมุนไพร การแปรรูปวัตถุดิบสมุนไพรให้ได้มาตรฐาน การยกระดับ

ผลิตภัณฑ์สมุนไพร Natural and Organic สู่อุตสาหกรรมมาตรฐาน ACT C&H การเพิ่มช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์สมุนไพรผ่านเว็บไซต์ www.thaitrade.com และสนับสนุนให้เกิดการเจรจาจับคู่ธุรกิจและจำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร เช่น ส่วนของกัญชา การตลาดสินค้าสุขภาพในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ราชอาณาจักรกัมพูชา ส่งผลให้เกิดการเจรจาธุรกิจสมุนไพรที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจทางด้านกัญชา คาดว่าเกิดการซื้อขายกว่า 40 ล้านบาท

7. ส่งเสริมภาพลักษณ์วัตถุดิบสมุนไพรและ

ผลิตภัณฑ์สมุนไพรคุณภาพ สร้างความเชื่อมั่นทางการตลาด สนับสนุนการขายในรูปแบบ Online ทั้งในและต่างประเทศ เช่น BEC-TERO KLANGONE และแบบ Offline ด้วยการออกบูธจำหน่ายสินค้าภายในงาน OTOP CITY 2021 ณ ศูนย์แสดงสินค้า และการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี และคัดเลือกผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อรับรองเป็นผลิตภัณฑ์สมุนไพรคุณภาพ (Premium Herbal Products) จำนวน 149 รายการ สร้างมูลค่าทางการตลาดภาพรวมจากการส่งเสริมภาพลักษณ์และสร้างความเชื่อมั่นทางการตลาด 212,351,600 บาท

8. คัดเลือกผู้ประกอบการและผลิตภัณฑ์สมุนไพรดีเด่นระดับชาติ (PMHA) กำหนดแนวทางการดำเนินงาน หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และพิจารณาคัดเลือกผู้ประกอบการและผลิตภัณฑ์สมุนไพรดีเด่นระดับชาติ ประจำปี 2564 และตรวจประเมินสถานประกอบการ โดยมีผลการคัดเลือก

ผู้ประกอบการและผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ผ่านการคัดเลือก รางวัลผลิตภัณฑ์สมุนไพรดีเด่นระดับชาติ Prime Minister Herbal Awards (PMHA) ประจำปี 2564 ประเภทผลิตภัณฑ์ และ/หรือผู้ประกอบการ 7 ประเภท 10 รางวัล

ประกาศรายชื่อผลิตภัณฑ์และ/หรือผู้ประกอบการที่ได้รับรางวัลผลิตภัณฑ์สมุนไพรดีเด่นระดับชาติ ประจำปี 2564

- ผลิตภัณฑ์ยาสมุนไพรดีเด่นระดับชาติ ได้แก่**
ยาใบพริกสโรชาติ สราดลภูพาน
โดย บริษัท ภาวะเอกสิริ จำกัด
- ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางสมุนไพรดีเด่นระดับชาติ ได้แก่**
1) อมิตา เซร์ เซรัม
โดย บริษัท อมิตา คอสโม จำกัด
2) 3W สกิน อิมบี โธริ ครีม
โดย บริษัท เอ็ม.วาย.อาร์. คอสเมติกส์ โกลบอล จำกัด
- ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารสมุนไพรดีเด่นระดับชาติ ได้แก่**
1) เฮอร์บูมิน โปเร
โดย บริษัท ผลิตภัณฑ์สมุนไพร จำกัด
2) เฮอร์มา ซี ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารจากสารสกัดขมิ้นชัน (ตรา คัมภีร์)
โดย บริษัท โกลด์ อีเอ็ม จำกัด
3) ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารสมุนไพร โดโนไลฟ
โดย บริษัท ศูนย์วิจัยสุขภาพพลานามัยมา โปไซ จำกัด
- ผลิตภัณฑ์สปาสมุนไพรดีเด่นระดับชาติ ได้แก่**
1) Narosé Bamboo Charcoal Detoxifying Shampoo
โดย บริษัท นาลินา จำกัด
2) Pattana Spa Tamarind Body Scrub Cream
โดย บริษัท ฟิวฟาริม สกายไลน์ แอนด์บราจอรี่ แอนด์ เซลท์แคร์ จำกัด
3) "Kra Jom" Thai Traditional home spa
โดย บริษัท ดี โทเรียนทอล เอเชียนส์ จำกัด
- ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สมุนไพรดีเด่นระดับชาติ ได้แก่**
บริษัท สกายไลน์ เซลท์แคร์ จำกัด
- ผู้ประกอบการ SME ผลิตภัณฑ์สมุนไพรดีเด่นระดับชาติ**
- ไม่มีผู้ผ่านการคัดเลือก -
- ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสนับสนุนการผลิตยาสมุนไพรดีเด่นระดับชาติ**
- ไม่มีผู้ผ่านการคัดเลือก -

ติดต่อสอบถามเพิ่มเติม
นางสาวอรุณรุ่งโรจน์ ทรัพย์เจริญ
นางสาวศุภมาสวีร์ ธรรมะธรรมะ
☎ 08 9892 8128 หรือ 0 2590 2600
☎ 0 2149 5648
✉ ittm.plan@gmail.com

หมายเหตุ : รางวัลประเภทผลิตภัณฑ์สมุนไพร OTOP ดีเด่นระดับชาติ ๓๓ โรงงานผลิตยาสมุนไพรดีเด่นระดับชาติ ประเภท โรงพยาบาล
ซึ่งได้รับรางวัลเป็นการพิจารณาจาก (ข้อมูลจากการสมัครพร้อมเอกสารหลักฐาน) ปี 2564

ประกาศรายชื่อผลิตภัณฑ์และ/หรือผู้ประกอบการที่ได้รับรางวัลผลิตภัณฑ์สมุนไพรดีเด่นระดับชาติ ประจำปี 2564 (เพิ่มเติม)

รางวัลประเภทผลิตภัณฑ์สมุนไพร OTOP ดีเด่นระดับชาติ และโรงงานผลิตยาสมุนไพรดีเด่นระดับชาติ ประเภท โรงพยาบาล

ผลิตภัณฑ์สมุนไพร OTOP ดีเด่นระดับชาติ

- 1) กรีกมันน์บำรุงผมมะพร้าว
โดย บริษัท เซนต์ ซิตี้ คอสเมติก (ประเทศไทย) จำกัด
- 2) CHERLIVE ORGANIC SECRET OF JASMINE SHOWER GEL
โดย บริษัท กรีนแคททีโอแอล จำกัด

โรงงานผลิตยาสมุนไพรดีเด่นระดับชาติ ประเภท โรงพยาบาล

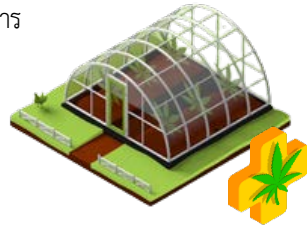
โรงพยาบาลพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร
จังหวัดสกลนคร

ติดต่อสอบถามเพิ่มเติม
งานแผนงาน สถาบันการแพทย์แผนไทย
กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
☎ 08 9892 8128 หรือ 0 2590 2600
☎ 0 2149 5648
✉ ittm.plan@gmail.com

การพัฒนาแก๊วชยา กัญชง และ กระท่อมทางการแพทย์แผนไทย

1. ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนปลูกกัญชยาทางการแพทย์ให้มีความรู้และมีคุณภาพและเพียงพอกับความต้องการใช้ทางการแพทย์แผนไทย จากการดำเนินงานได้รับผลผลิตวัตถุดิบกัญชยาสำหรับผลิตตำรับยาที่มีกัญชยาจากแหล่งปลูกที่ทำความร่วมมือกับกรม (แปลงใหญ่) 6 แห่ง จำนวน 1,993 ไร่ ไร่ละ 333.33 ไร่ ทำให้มีวัตถุดิบกัญชยาสำหรับการผลิตตำรับยาที่มีกัญชยาที่มีคุณภาพและเพียงพอกับความต้องการใช้ทางการแพทย์แผนไทย มีวิสาหกิจร่วมมือกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) ส่งเอกสารเข้าร่วมโครงการปลูกกัญชยาทางการแพทย์แผนไทยแล้ว 360 แห่ง โดยได้ตรวจเอกสารและนำส่งสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาแล้ว 249 แห่ง ได้รับใบอนุญาตปลูกแล้ว 179 แห่ง และดำเนินการปลูกแล้ว 172 แห่ง ซึ่งมีวัตถุดิบกัญชยาพร้อมส่งมอบให้กรมเพื่อผลิตตำรับยาที่มีกัญชยา จำนวน 34.32 กิโลกรัม แห่ง มีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการและอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพแหล่งปลูกกัญชยาทางการแพทย์ให้มีความรู้และมีคุณภาพเพียงพอกับความต้องการใช้ทางการแพทย์แผนไทย โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือ กลุ่มวิสาหกิจ

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลที่เข้าร่วมโครงการ กลุ่มผู้ปลูกที่ทำความร่วมมือกับกรมฯ (แปลงใหญ่) และผู้แทนสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดในพื้นที่ที่มีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเข้าร่วมโครงการ

2. พัฒนาโรงพยาบาล WHO-GMP

บริหารจัดการยาสมุนไพรและตำรับยาที่มีกัญชยาปรุงผสมในระบอบบริการสาธารณสุขของรัฐ จัดอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตน้ำมันกัญชยา และให้ความรู้วิธีการคำนวณต้นทุนการผลิตยาสมุนไพรและตำรับยากัญชยาให้กับบุคลากรของโรงงาน WHO-GMP มีข้อมูลการรับรองความถูกต้องของกระบวนการผลิตยาสมุนไพร จัดทำคู่มือแนวทางการรับรองความถูกต้องของกระบวนการผลิตยาสมุนไพร โรงพยาบาลได้รับการติดตามการดำเนินงาน คำแนะนำแนวทางการแก้ไขปัญหา ข้อเสนอแนะในการพัฒนาให้ผ่านมาตรฐาน GMP และการตรวจประเมินมาตรฐาน GMP

3. จัดทำมาตรฐานวัตถุดิบกัญชาและควบคุมกำกับมาตรฐานตำรับยาที่มีกัญชา

หลังจากการกระจายยาเข้าสู่สถานบริการสาธารณสุข เพื่อให้ผู้ป่วยเข้าถึงกัญชาทางการแพทย์แผนไทยที่มีมาตรฐานและปลอดภัย มีการตรวจวิเคราะห์การปนเปื้อนสารเคมีกำจัดศัตรูพืช เชื้อจุลินทรีย์ และโลหะหนัก ในตำรับยาแผนไทยที่มีกัญชาปรุงผสม 7 ตำรับ ได้แก่ สุขไสยาสน์ ทำลายพระสุเมรุ ทัพยาธิคุณ อัมฤตยโอสถ ไฟอาวุธ น้ำมันสนันไตรภพ และอโภยสาลี จำนวน 12 ตัวอย่างพบการปนเปื้อนสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้าง แต่ไม่เกินมาตรฐาน Thai Herbal Pharmacopoeia (THP) จำนวน 2 ตัวอย่าง พบการปนเปื้อนเชื้อจุลินทรีย์ จำนวน 1 ตัวอย่าง ทั้งนี้กรมได้ดำเนินการแจ้งกลับผู้ผลิตยาให้ตรวจสอบและแก้ไขเพื่อปรับปรุงคุณภาพให้ได้ตรงตามมาตรฐาน

4. สนับสนุนการผลิตตำรับยาที่มีกัญชาให้เพียงพอกับความต้องการใช้ทางการแพทย์แผนไทยและครอบคลุมทุกเขตสุขภาพ ในปี 2564 กรมมีการผลิตผลิตภัณฑ์ยาสำเร็จรูปจากกัญชา 4 ตำรับ ได้แก่ น้ำมันกัญชา (ตำรับหมอคชา) ขนาด 5 มล. สำหรับสถานพยาบาลของรัฐ 30 แห่ง ผลิตทั้งสิ้น 300,000 ขวด น้ำมันกัญชา (ตำรับหมอคชา) ขนาด 10 มล. สำหรับสถานพยาบาลของรัฐ 13 เขตสุขภาพ ผลิตทั้งสิ้น 150,000 ขวด ตำรับเม็ดตาโอสถ 10 มล. ผลิตทั้งสิ้น 3,000 ขวด และตำรับการุณยโอสถ 10 มล. ผลิตทั้งสิ้น 1,000 ขวด เพื่อสนับสนุนให้กับสถานพยาบาลของรัฐที่ได้รับตำรับยาที่มีกัญชาเพียงพอกับความต้องการใช้ทางการแพทย์แผนไทยและครอบคลุมทุกเขตสุขภาพ

5. ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการนำกัญชาไปใช้ประโยชน์ทางการแพทย์ตามหลักวิชาการและกฎหมาย และการใช้กัญชาในการดูแลตนเองของผู้ป่วย มีการจัดทำสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้ในการอบรมเพิ่มพูนทักษะการใช้กัญชาทางการแพทย์แผนไทย เพื่อให้แพทย์แผนไทยประยุกต์ และหมอพื้นบ้าน มีความรู้ความเชี่ยวชาญ สู่การสร้างทักษะความชำนาญในการปรุงยาตำรับที่มีกัญชาปรุงผสมอยู่ โดยมีแพทย์แผนไทย แพทย์แผนไทยประยุกต์ และหมอพื้นบ้านสำเร็จการอบรม 267 คน สหวิชาชีพได้รับการอบรมการใช้กัญชาทางการแพทย์แผนไทย (ผ่านระบบออนไลน์) สำเร็จการอบรม 2,682 คน ในการนำกัญชาทางการแพทย์แผนไทยไปใช้ประโยชน์ในการดูแลสุขภาพประชาชน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถูกต้องตามหลักวิชาการและกฎหมาย

6. ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพบุคลากรผู้ให้บริการคลินิกกัญชาในหน่วยบริการสาธารณสุขขงปฐมภูมิ เพื่อให้ความรู้การใช้กัญชาทางการแพทย์แผนไทย โดยจัดอบรมหลักสูตรการใช้กัญชาทางการแพทย์แผนไทย ให้กับแพทย์แผนไทย แพทย์แผนไทยประยุกต์ และหมอพื้นบ้าน มีผู้สำเร็จการอบรม 1,738 คน ผู้เข้ารับการอบรมจะสามารถให้บริการส่งจ่ายตำรับยาที่มีกัญชาเป็นส่วนผสมอยู่ ถูกต้องตามกฎหมาย และสามารถส่งจ่ายยาตำรับน้ำมันกัญชาที่ผลิตภายใต้รูปแบบพิเศษของการเข้าถึงยา (Special Access Scheme : SAS) มีการจัดอบรมต่ออายุใบอนุญาตหลักสูตรการใช้กัญชาทางการแพทย์แผนไทย ผ่านระบบออนไลน์ 2,533 คน และอบรมหลักสูตรกัญชาทางการแพทย์แบบบูรณาการ ประกอบด้วย ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ชั้นหนึ่ง ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยประยุกต์ รวม 207 คน และได้แจ้งรายชื่อผู้สำเร็จการอบรมไปที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) เพื่อขอขึ้นทะเบียนให้เป็นผู้ส่งจ่ายตำรับยาที่มีกัญชาเป็นส่วนผสมอยู่ ให้ถูกต้องตามกฎหมาย

7. พัฒนาการ จัดบริการคลินิกกัญชา ทางการแพทย์ใน โรงพยาบาลการแพทย์ แผนไทย และ การแพทย์ผสมผสาน

สนับสนุนการให้บริการ การผลิตยา ให้สามารถดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเพียงพอต่อการให้บริการ กรมจึงดำเนินการจ้างเหมาบุคลากรปฏิบัติงานและสนับสนุนการให้บริการด้านกัญชาทางการแพทย์แผนไทย 20 อัตรา และได้จัดอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาบุคลากรด้านการแพทย์แผนไทย 87 คน ให้มีความพร้อมในการให้บริการคลินิกกัญชาทางการแพทย์แผนไทย และจัดอบรมเพื่อเพิ่มความมั่นใจในการตรวจร่างกาย การแปรผลเพื่อวินิจฉัยโรค จ่ายตำรับยาแผนไทยที่มีกัญชาปรุงผสมให้ผู้ป่วยที่มาใช้บริการคลินิกกัญชาทางการแพทย์ โดยมีประเด็น ดังนี้ 1) มะเร็งทางการแพทย์แผนไทย 2) พาร์กินสัน/สันนิบาตลูกนก 3) เบาหวาน 4) ความดันโลหิตสูง และ 5) นอนไม่หลับ/นอนหลับยาก มีผู้เข้ารับการอบรม 145 คน และจัดทำคู่มือแนวทางการตรวจร่างกายและวินิจฉัยอาการเพื่อใช้ยาแผนไทยที่มีกัญชาปรุงผสมอยู่ จำนวน 5 อาการ

8. ส่งเสริมการนำตำรับยาที่มีกัญชาไปใช้ประโยชน์ในหน่วยบริการสาธารณสุขทุติยภูมิ และตติยภูมิ รองรับการจัดบริการคลินิกกัญชาทางการแพทย์แบบบูรณาการและการศึกษาวิจัย มีการจัดทำ“หนังสือกัญชากับตำรับอาหารไทย” ซึ่งเป็นข้อมูลเมนูอาหารที่มีกัญชาเป็นส่วนผสมเพื่อให้บุคลากรทางการแพทย์แผนไทยและประชาชนผู้สนใจได้รับความรู้เรื่องกัญชากับตำรับอาหารไทย มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ตำรับยาน้ำมันกัญชา ได้ข้อมูลการใช้น้ำมันกัญชา (สูตรหมอคชา) ในการรักษา 5 กลุ่มอาการ สำหรับสนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ตำรับยาน้ำมันกัญชา ในขนาดความแรง 10 mg/ml จัดทำบทความวิชาการเกร็ดความรู้เรื่องกัญชาเผยแพร่ในรูปแบบ E-Book 17 เรื่อง มีการดำเนินการส่งตัวอย่างผลิตภัณฑ์สมุนไพรกัญชา “ซาไบกัญชา” (ตรวจหาปริมาณ THC) จำนวน 3 ตัวอย่าง โดยนำตัวอย่างซาไบกัญชา 2 กรัม/ซอง แช่ของซาไบกัญชาในน้ำร้อน 100°C ปริมาตร 200 ml นาน 5, 30 และ 60 นาทีพบปริมาณ THC ในใบกัญชาแห้ง 5,159.24 mg/kg (0.52%w/w) พบปริมาณ THC ในน้ำซาไบกัญชา 5.05, 5.45 และ 3.05 mg/200 ml และพบปริมาณ THC ในน้ำชา ผลิตภัณฑ์สมุนไพรกัญชา 0.042,

0.057 และ 0.042 mg/200 ml มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดบริการคลินิกกัญชาทางการแพทย์แบบผสมผสานในคลินิก palliative care นำร่อง 12 เขตสุขภาพ และจัดทำคู่มือคลินิกกัญชาแบบบูรณาการ ร่วมกับกรมการแพทย์และกองบริหารการสาธารณสุข (กบรส.) เพื่อจัดทำแนวทางคลินิกกัญชาทางการแพทย์แผนไทย ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล มีการประเมินรับรองตำรับ โดยพิจารณาทั้งหมด 17 ตำรับ มีการสนับสนุนตำรับยาแผนไทยที่มีกัญชาปรุงผสม 16 ตำรับ ให้กับ รพศ./รพท./รพช. 685 แห่ง รพ.สต. 208 แห่ง รพ.สังกัดกรม 23 แห่ง รพ.มหาวิทยาลัย 5 แห่ง สสจ. 7 แห่ง และสนับสนุนน้ำมันกัญชา (สูตรหอมเดชา) ให้กับ รพ.ที่เข้าร่วมวิจัย 30 แห่ง และรพ.ที่ใช้แบบ SAS 378 แห่ง

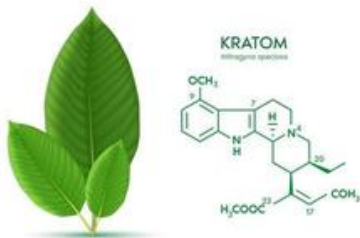
9. จัดทำแนวทางการตั้งตำรับยาแผนไทยที่มีกัญชาปรุงผสมตามองค์ความรู้การแพทย์แผนไทย ตามองค์ความรู้การแพทย์แผนไทย จำนวน 3 กลุ่มอาการ/โรค คือ ยาบำรุงน้ำนม ยาแก้ปวดประจำเดือน และยาแก้ระดูขาว เพื่อใช้เป็นแนวทางให้สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) ใช้ประกอบการพิจารณาการขอขึ้นทะเบียนยา ใช้เป็นแหล่งอ้างอิง และใช้ในการเรียนการสอนแพทย์แผนไทย

10. ศึกษาและพัฒนาการใช้ประโยชน์จากกัญชงทางการแพทย์แผนไทย มีการวิจัยพัฒนาผลิตภัณฑ์สุขภาพจากกัญชงต้นแบบ จำนวน 3 รายการ ได้แก่ HEMP COFFEE CAPSULE (กาแฟแคปซูลกัญชงสกัด), HEMP EXTRACT LOZENGES (เม็ดอมกัญชงสกัด), HEMP EXTRACT SCALP SERUM (เซรั่มบำรุงหนังศีรษะ กัญชงสกัด) ได้แนวทางการผลิตในระดับ pilot scale เพื่อต่อยอดการผลิตในระดับอุตสาหกรรม และมีการเผยแพร่องค์ความรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตผลิตภัณฑ์สุขภาพจากกัญชงต้นแบบ ทั้ง 3 รายการ

11. ศึกษาและพัฒนาแนวทางการนำกระท่อมมาใช้ประโยชน์ทางการแพทย์แผนไทย จากการสืบค้นข้อมูลตำรับยาแผนไทย จากตำราการแพทย์แผนไทย พบตำรับยาแผนไทยที่มีกระท่อมปรุงผสม จำนวน 29 ตำรับ จากตำราการแพทย์แผนไทยของชาติ จำนวน 10 ฉบับ รายการตำรับยาแผนไทยที่มีกระท่อมปรุงผสมอยู่ สำหรับนำไปศึกษาและพัฒนาตำรับยาไทยที่มีกระท่อมปรุงผสมอยู่ในการดูแลรักษาสุขภาพของประชาชน

12. ศึกษาและพัฒนาแนวทางการนำกระท่อมมาใช้ประโยชน์ทางการแพทย์แผนไทย มีการสืบค้นข้อมูลตำรับยาแผนไทยจากตำราการแพทย์แผนไทย พบตำรับยาแผนไทยที่มีกระท่อมปรุงผสม จำนวน 29 ตำรับ จากตำราการแพทย์แผนไทยของชาติ 10 ฉบับ สำหรับใช้ศึกษาและพัฒนาตำรับยาไทยที่มีกระท่อมปรุงผสมอยู่ในการดูแลรักษาสุขภาพของประชาชน

13. จัดทำองค์ความรู้การนำกัญชามาใช้ประโยชน์ ดำเนินการถอดองค์ความรู้การนำกัญชาไปใช้ประโยชน์ของของนายสัมพันธ์ สุภามา ณ จังหวัดเลย จำนวน 2 เรื่อง คือ ตำรับยาสมุนไพรบำรุงกำลังที่มีกัญชาปรุงผสม และเครื่องดื่ม 4 สหาย และจัดประชุม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในประเด็นการนำกัญชามาใช้ประโยชน์ใน “งานมหกรรมกัญชาทางการแพทย์ต่อยอดสมุนไพร เพื่อเศรษฐกิจ ไทยเลย” โดยได้องค์ความรู้การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกัญชา ของ โครงการพัฒนากัญชาสำหรับการใช้ทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์พื้นบ้านไทยใน รพ.สต.และชุมชน (ระยะที่ 2) จำนวน 10 แห่ง จำนวน 13 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ Drip coffee เมี่ยงใบกัญชา น้ำสลดพาเพลิน คริวของที่ ผักโขมอบชีสใบกัญชา ชาใบกัญชา คุกกี้ใบกัญชา กะหรี่ปั๊ปไส้ผัดใบกัญชา กล้วยตากพาเพลิน เครื่องต้มยำใบกัญชา ข้าวผัดโคน้ำพริกกุ้งแม่น้ำเหือง ไก่อบซอสเสาวรสใบกัญชา ยาหัวปลีกล้วยฮอก และเมี่ยงโคนอารมณ์ดีเจอกัญ เพื่อให้ประชาชนได้รับความรู้เรื่องการนำกัญชามาใช้ประโยชน์ในการดูแล รักษาและฟื้นฟูสุขภาพ

14. การจัดทำแนวทางการปรุงยาเฉพาะรายที่มีกัญชาปรุงผสมสำหรับหน่วยบริการสาธารณสุข ได้แนวทางการปรุงยาเฉพาะรายที่มีกัญชาปรุงผสมสำหรับหน่วยบริการสาธารณสุข จำนวน 1 แนวทางสำหรับให้หน่วยบริการสาธารณสุขมีแนวทางการปรุงยาเฉพาะรายที่มีกัญชาปรุงผสมในการจัดบริการคลินิกกัญชาทางการแพทย์แผนไทย

15. ขับเคลื่อนกัญชาไทยให้เป็นรายการตัวแทนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของไทยและมวลมนุษยชาติ (UNESCO) โดยทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ขับเคลื่อนการจัดทำข้อมูลวิชาการรวมทั้งข้อเสนอ และลงพื้นที่เก็บข้อมูลเชิงลึกจากกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ 8 แห่ง ครอบคลุมทั้ง 4 ภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ในจังหวัดเชียงใหม่ และตาก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในจังหวัดสกลนคร และบุรีรัมย์ ภาคกลาง ในจังหวัดเพชรบุรี และภาคใต้ ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี และพัทลุง ข้อมูลวิชาการที่ได้มาเกี่ยวกับองค์ความรู้ภูมิปัญญาพื้นบ้านด้านการใช้กัญชาไทยทางการแพทย์ ในมิติเชิงสุขภาพที่มีความเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมท้องถิ่นในพื้นที่เป้าหมาย และได้ส่งมอบข้อมูลวิชาการที่เกี่ยวกับองค์ความรู้

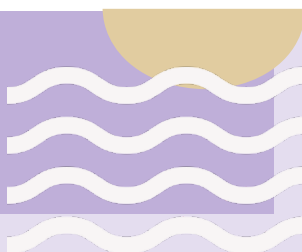
ภูมิปัญญาพื้นบ้านด้านการใช้กัญชาไทยทางการแพทย์ในมิติเชิงสุขภาพที่มีความเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมท้องถิ่นทั้ง 4 ภูมิภาค ซึ่งได้จัดทำร่วมกับชุมชนภาคีเครือข่ายในพื้นที่เป้าหมายทั้ง 8 แห่ง เพื่อรวบรวมข้อมูลดังกล่าวเสนอต่อคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมระดับจังหวัดของแต่ละพื้นที่ และกระทรวงวัฒนธรรมจะดำเนินการรวบรวม จัดทำเป็นข้อมูลภาพรวมของประเทศในการนำเสนอให้ขึ้นบัญชีเป็นรายการตัวแทนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของไทยและมวลมนุษยชาติต่อองค์การศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ต่อไป

Contents 04

รายงานฉบับประมาณ

- งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563-2564
- งบประมาณต้นปีและหลังปรับลดตามระเบียบว่าด้วยการโอนงบประมาณรายจ่ายบูรณาการและงบประมาณรายจ่ายบุคลากรระหว่างหน่วยรับงบประมาณ พ.ศ. 2562
- งบประมาณที่ได้รับและผลการเบิกจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564
- งบประมาณงบกลาง COVID-19

งบประมาณรายจ่าย

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563-2564

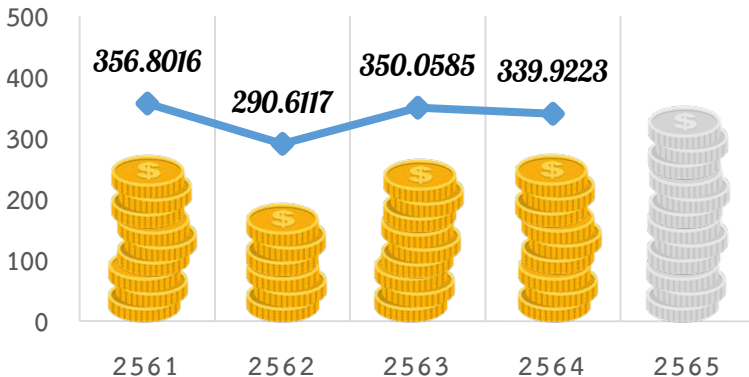
จำแนกตามหมวดรายจ่าย (งบสุทธิ)

(หน่วย : ล้านบาท)

หมวด	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564	ลด/เพิ่ม	คิดเป็น ร้อยละ
งบบุคลากร	122.1904	121.0380	-1.1524	-0.94
งบดำเนินงาน	165.8620	115.7624	-50.0996	-30.21
งบลงทุน	35.1070	81.7633	+46.6563	+132.90
งบเงินอุดหนุน	19.3833	16.5000	-2.8833	-14.88
งบรายจ่ายอื่น	7.5158	4.8586	-2.6572	-35.35
รวม	350.0585	339.9223	-10.1362	-2.90

เปรียบเทียบงบประมาณรายจ่ายประจำปี

งบประมาณ พ.ศ. 2561-2564

งบประมาณต้นปีและหลังปรับลด

ตามระเบียบว่าด้วยการโอนงบประมาณรายจ่ายบูรณาการ
และงบประมาณรายจ่ายบุคลากรระหว่างหน่วยรับ
งบประมาณ พ.ศ. 2562

แผนภูมิแสดงงบประมาณสุทธิ พ.ศ. 2564

1. งบประมาณต้นปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

343.0536 ล้านบาท

2. ร้อยละงบประมาณหลังปรับลดตามระเบียบ
ว่าด้วยการโอนงบประมาณฯ พ.ศ. 2562

339.9223 ล้านบาท

34.06%

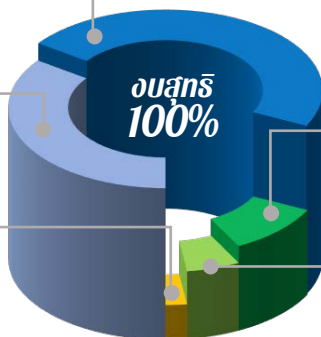
งบดำเนินงาน
115.7624 ล้านบาท

35.61%

งบบุคลากร
121.0380 ล้านบาท

1.43%

งบรายจ่ายอื่น
4.8586 ล้านบาท

หมายเหตุ

- โอนเปลี่ยนแปลงงบประมาณในอำนาจสำนักงบประมาณ เป็นเงิน 3.1313 ล้านบาท
งบบุคลากร 1.1612 ล้านบาท และงบดำเนินงาน 1.9701 ล้านบาท
- โอนเปลี่ยนแปลงงบประมาณในอำนาจส่วนราชการ เป็นเงิน 5.1506 ล้านบาท

งบประมาณที่ได้รับและผลการเบิกจ่าย

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

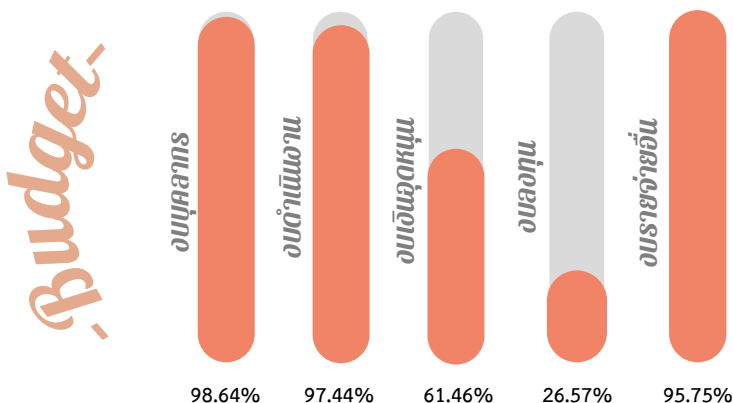
จำแนกตามหมวดรายจ่ายงบประมาณ (หน่วย : ล้านบาท)

หมวด	งบประมาณที่ได้รับสุทธิ	ผลเบิกจ่าย ณ 30 ก.ย. 2564
งบบุคลากร	121.0380	119.3885
งบดำเนินงาน	115.7624	112.7963
งบเงินอุดหนุน	16.5000	10.1414
งบลงทุน	81.7633	21.7257
งบรายจ่ายอื่น	4.8586	4.8580
รวม	339.9223	268.9101

กั้นเงินงบประมาณปี พ.ศ. 2564 ไว้เบิกเหลือมปี จำนวน 64,319,934.24 บาท

**ผลการเบิกจ่ายไม่รวมผูกพัน

แผนภูมิแสดงงบประมาณที่ได้รับและผลการเบิกจ่าย

ภาพแสดง แผนภูมิร้อยละการเบิกจ่าย

งบประมาณฉบับกลาง COVID-19

ผลการเบิกจ่าย งบกลาง รายการค่าใช้จ่ายในการ
บรรเทา แก้ไขปัญหา และเยียวยา ผู้ที่ได้รับผลกระทบ
จากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

โครงการ	งบประมาณ ที่ได้รับสุทธิ (บาท)	ผลเบิกจ่าย รวมผูกพัน (บาท)
1. โครงการการใช้สมุนไพรรักษาละลายโจร และกระชายขาวในผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัส โคโรนา 2019 ระบาดระลอกใหม่	9,574,800	9,574,800 (100%)
2. โครงการพัฒนาการจัดบริการส่งเสริม สุขภาพป้องกันโรค และการให้คำปรึกษา เพื่อดูแลสุขภาพของผู้รับบริการด้วย ศาสตร์การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ ทางเลือกในสถานการณโรคติดเชื้อไวรัส โคโรนา 2019	6,113,064	813,064 (13.30%)
3. โครงการแพทย์แผนไทยสู้ภัย COVID-19	21,510,050	1,173,865 (5.46%)
รวมทั้งสิ้น	37,197,914	11,561,729
สำรองเงินงบประมาณปี พ.ศ. 2564 ไว้เบิกเหลือในปี จำนวน 25,636,185 บาท		

Contents 05

แนวทางการดำเนินงาน ปี 2565

- บริบทและสถานการณ์โลกในภาพรวม
- จุดแข็งและโอกาสท่ามกลางสภาวะวิกฤติ
- กลไกการขับเคลื่อนงานที่เกี่ยวข้อง

1. บริบทและสถานการณ์โลกในภาพรวม

โลกแห่งความปั่นป่วนและการเปลี่ยนแปลง (Into the VUCA World)

แต่โควิด-19 ไม่ใช่ความเสี่ยงเดียวที่เรากำลังเผชิญ

ในปี พ.ศ. 2564 เป็นอีกปีหนึ่งที่ประเทศไทยต้องประสบปัญหาการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 อย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลกระทบในทุกมิติอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ข้ำเติมปัญหาสังคมไทยที่มีอยู่เดิม ได้แก่ เริ่มเข้าสู่ภาวะสังคมผู้สูงอายุเต็มรูปแบบ ซึ่งแนวโน้มที่ประเทศไทยต้องมีค่าใช้จ่ายในการดูแลสุขภาพผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังและโรคที่เกิดจากความเสื่อมของผู้สูงอายุย่อมเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ปัญหาเศรษฐกิจที่มีการชะลอตัวจากสถานการณ์โควิด-19 โดยเมื่อวิเคราะห์สถานการณ์ในหลายประเทศทั่วโลกในปี พ.ศ. 2564 มีแนวโน้มดีขึ้นจากปี พ.ศ. 2563 สำหรับในประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศที่พึ่งพาอาศัยรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นหลัก ทำให้การเติบโตทางเศรษฐกิจยังเป็นไปอย่างล่าช้า ปัญหาความเหลื่อมล้ำของประชาชนในสังคมที่มีช่องว่างระหว่างผู้ที่มีรายได้สูงและผู้มีรายได้น้อยที่แตกต่างกันมากขึ้น ปัญหาสิ่งแวดล้อมก็ยังเป็นปัญหาที่สำคัญ เช่น มลพิษทางอากาศ ขยะติดเชื้อ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์สมุนไพรอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และปัญหาอื่น ๆ อีกมากมายในระดับโลก เช่น ปัญหาการเติบโตของเทคโนโลยีปัญหาสงครามการค้า และปัญหาการเปลี่ยนแปลงอำนาจของโลก ย่อมส่งผลต่อการดำเนินงานตามภารกิจไม่มากนักน้อยเช่นกัน

ปัญหาดังกล่าวทำให้กรมต้องปรับกระบวนการทำงานเพื่อรองรับโลกแห่งความปั่นป่วนและการเปลี่ยนแปลง (Into the VUCA World) เพื่อให้การแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร สามารถเป็นที่พึ่งทางสุขภาพของประชาชนในสถานการณ์เหล่านี้ ตลอดจนมุ่งสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มให้การแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรสามารถรองรับกระแสการดูแลสุขภาพแบบวิถีใหม่ และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ซึ่งคาดว่าจะมีการเติบโตในอุตสาหกรรมบริการของประเทศในอนาคต

2. จุดแข็งและโอกาสท่ามกลางภาวะวิกฤติ

จากสถานการณ์ที่ผ่านมา กรมเห็นโอกาสของการพัฒนาแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร เพื่อให้สามารถนำพาประเทศให้รอดพ้นจากวิกฤติโควิด-19 และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงหรือวิกฤติอื่น ๆ ที่จะเผชิญต่อไปในอนาคต โดยคำนึงถึงการตอบสนองความปกติใหม่ (New Normal) ดังนี้

1) สมุนไพรภูษาคี เพื่อสร้างความมั่นคงทางสุขภาพ และเสริมสร้างเศรษฐกิจไทย

จากสถานการณ์โควิด-19 ฟัทะหลายโจร ได้มีบทบาทสำคัญในการบำบัดรักษาผู้ป่วยโควิด-19 ในระยะที่ผ่านมา ฟัทะหลายโจรเป็นยาจากสมุนไพรที่มีศักยภาพในการรักษาโรกระบบทางเดินหายใจส่วนต้น บรรเทาอาการเจ็บคอและบรรเทาอาการของโรคหวัด (Common cold) และเป็นยาจากสมุนไพรในบัญชียาหลักแห่งชาติอยู่ก่อนแล้ว จึงได้มีการศึกษาและวิจัยอย่างเป็นระบบ และพบว่าฟัทะหลายโจรสามารถเป็นที่พึ่งในการดูแลสุขภาพพรีกษาผู้ป่วยที่ติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ในกลุ่มที่มีอาการติดเชื้อแต่ไม่มีอาการ หรือมีอาการเล็กน้อย

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 กรมจำเป็นต้องต่อยอดการดูแลสุขภาพผู้ป่วยหลังจากการติดเชื้อโควิด-19 (Long COVID-19) ซึ่งคาดว่าจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้การพัฒนาองค์ความรู้ด้านสมุนไพรให้สามารถนำไปใช้ในการดูแลสุขภาพของประชาชนที่เข้าถึงได้ง่าย และสะดวก เพื่อเพิ่มการพึ่งพาตนเองด้านสุขภาพยังเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็น เช่น การนำองค์ความรู้ทางการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรมาพัฒนาให้เป็นอาหารที่มีสรรพคุณทางยา เพื่อส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค

2) **กัญชา กัญชง และกระท่อมทางการแพทย์** พบว่าในระยะที่ผ่านมา การนำกัญชาเพื่อนำไปใช้ในทางการแพทย์แผนไทยได้รับการยอมรับจากประชาชนและบุคลากรทางการแพทย์มากขึ้น การพัฒนาตำรับยาแผนไทยและกระบวนการรักษาด้วยกัญชาทางการแพทย์แผนไทยที่มีคุณภาพ มาตรฐาน และเชื่อมโยงกับปัญหาสุขภาพของประเทศ และระบบบริการสุขภาพของประเทศอย่างไร้รอยต่อย่อมเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การขับเคลื่อนกัญชาทางการแพทย์แผนไทยเป็นประโยชน์ต่อประชาชนอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ในระยะที่ผ่านมาตำรับยาแผนไทยที่มีกัญชาปรุงผสม 4 ตำรับ ได้ถูกเสนอให้ขึ้นเป็นบัญชียาหลักแห่งชาติเรียบร้อยแล้ว ทำให้ประชาชนชาวไทยทุกสิทธิหลักประกันสุขภาพสามารถเข้าถึงกัญชาทางการแพทย์แผนไทยได้อย่างทั่วถึงภายใต้มาตรฐานการให้บริการทางการแพทย์แผนไทย ในส่วนมิติการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ พบว่า ได้พยายามปลดล็อกกัญชาออกจากความเป็นยาเสพติดอย่างค่อยเป็นค่อยไป ทำให้เกิดผลิตภัณฑ์สุขภาพจากกัญชาและกัญชงในท้องตลาดเพิ่มขึ้น ในมิติของกรม จึงควรพัฒนานวัตกรรมผลิตภัณฑ์สมุนไพรจากกัญชาและกัญชง เพื่อถ่ายทอดให้กับผู้ประกอบการที่สนใจเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ ร่วมกับการสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพในการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพจากกัญชาและกัญชงที่เป็นไปอย่างถูกต้อง เหมาะสม และปลอดภัย

เช่นเดียวกับกระท่อม ได้มีความพยายามปลดล็อคพืชกระท่อมออกจากการเป็นยาเสพติดให้โทษ ในระยะแรกเพื่อให้เกิดการนำกระท่อมไปใช้ในการดูแลสุขภาพในระดับชุมชนเป็นหลัก สำหรับการพัฒนาการแปรรูปและผลิตภัณฑ์สมุนไพรจากกระท่อมจะเป็นสิ่งที่จะเกิดขึ้นหลังจากนี้ กรมจึงควรให้ความสำคัญในการพัฒนาวิชาการการใช้กระท่อมเพื่อการดูแลสุขภาพอย่างถูกต้อง เหมาะสม และปลอดภัย ควบคู่กับการพัฒนาวิชาการเพื่อพัฒนานวัตกรรมผลิตภัณฑ์สุขภาพจากกระท่อมและส่งเสริมให้ผู้ประกอบการเพื่อกระตุ้นให้เกิดการสร้างรายได้ให้กับประเทศต่อไป

3) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ พบว่า การแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก สมุนไพร และการนวดไทย ยังมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาให้ประเทศไทยมีศักยภาพจากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อันเนื่องมาจากปัญหาสุขภาพในระดับโลก ทำให้ประชาคมโลกต้องให้ความสนใจในการดูแลสุขภาพเพิ่มขึ้น ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสามารถตอบสนองให้เกิดการให้บริการสุขภาพในกลุ่มผู้รักสุขภาพ ผู้สูงอายุ หรือผู้มีรายได้สูง ซึ่งหากกรมได้ร่วมนำองค์ความรู้ทางวิชาการเพื่อพัฒนานวัตกรรม การดูแลสุขภาพรองรับการท่องเที่ยวร่วมกับภาคีเครือข่าย จะทำให้เกิดการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวกลับมาท่องเที่ยวในประเทศไทยเพิ่มขึ้น โดยกรมจำเป็นต้องพัฒนาองค์ความรู้และวิชาการที่เกี่ยวข้องเพื่อแสดงให้เห็นว่า การแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก สมุนไพร และการนวดไทย เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมการดูแลสุขภาพของประเทศไทยที่เป็นอัตลักษณ์ ส่งผลให้มีสุขภาพที่ดีทั้งกาย จิตใจ สังคม และปัญญา ผ่านการคิดค้นและพัฒนารูปแบบบริการสุขภาพใหม่ ๆ ที่ดีต่อสุขภาพ ภายใต้มาตรการรักษาสุขอนามัยที่กำหนดไว้ร่วมด้วย

4) การเข้าสู่โลกดิจิทัล (Digital Transformation) ที่รวดเร็วขึ้น เพื่อรองรับชีวิตวิถีใหม่ ภายใต้สถานการณ์โควิด-19 ทำให้พฤติกรรมของผู้บริโภคเข้ามาจับจ่ายผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น ส่งผลให้ภาคธุรกิจต่าง ๆ ต้องปรับตัวด้วยการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาช่องทางสื่อสาร การบริการ การตลาด และการขายอย่างกว้างขวางขึ้น ภาคธุรกิจบางส่วนใช้โอกาสจากเทคโนโลยีดิจิทัลในการให้บริการและใช้โอกาสจากระบบเศรษฐกิจแบบแบ่งปัน (Sharing Economy) ซึ่งช่วยกระตุ้นการจับจ่ายใช้สอยทั้งในและต่างประเทศ ทำให้รายได้จากภาคการท่องเที่ยวและบริการเพิ่มขึ้น จึงเป็นโอกาสสำคัญที่จะนำองค์ความรู้ด้านวิชาการ และสินค้าบริการที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร สามารถเข้าถึงประชาชนทั่วโลกผ่านระบบดิจิทัลเพื่อให้เกิดการสร้างความรู้ด้านสุขภาพที่ทรงพลัง สร้างการยอมรับ สร้างคุณค่า และรายได้เข้าสู่ประเทศไทย

3. กลไกการขับเคลื่อนงานที่เกี่ยวข้อง

จากการวิเคราะห์สถานการณ์ ปัจจัยภายนอก จุดแข็งและโอกาสท่ามกลางสภาวะวิกฤติ กรมจึงได้จัดทำแผนที่ผลลัพธ์ (Outcome Mapping) เพื่อเชื่อมโยงภารกิจของกรมด้านบริการสุขภาพ (Service) ผลิตรภัณฑ์สมุนไพร (Product) และองค์ความรู้/ภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้อง (Wisdom) ให้เกิดการขับเคลื่อนงานการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โดยบรรลุเป้าหมายสำคัญ ได้แก่

1. ประชาชนมีความเชื่อมั่นด้านบริการการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร
2. การแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร เข้าสู่ระบบบริการสุขภาพของรัฐ
3. การแพทย์แผนไทยและสมุนไพรสร้างมูลค่าเพิ่ม เสริมสร้างเศรษฐกิจของชุมชนและประเทศชาติ

จากเป้าหมายดังกล่าวกรมได้มีแนวทางการนำการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร ไปใช้ในการดูแลสุขภาพและฟื้นฟูประเทศ หลัง COVID-19 ดังนี้

1. การนำสมุนไพรไทยเพื่อการพึ่งพาตนเองด้านสุขภาพของประเทศ ครอบคลุมการดูแลสุขภาพทั้งในระบบปฐมภูมิ ทติยภูมิ และตติยภูมิ ดังนี้

แนวทางการนำสมุนไพรไทยกับการฟื้นฟูประเทศ หลัง COVID-19

1. สมุนไพรไทยเพื่อการพึ่งพาตนเองด้านสุขภาพของประเทศ

- บูรณาการองค์ความรู้ร่วมกับการแพทย์แผนปัจจุบันในการดูแลผู้ป่วยกลุ่มโรค/กลุ่มอาการ เชื่อมโยง Service Plan สาขาอื่น ๆ (กัญชาทางการแพทย์แบบบูรณาการ, Intermediate Care, Palliatives Care, NCDs, Long-COVID เป็นต้น)
- เร่งพัฒนางานวิจัย สร้างความเชื่อมั่น ผลักดันยาแผนไทยสู่ผลิตภัณฑ์พรีเมียม และบัญชียาหลักแห่งชาติ
- สร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ ผ่านเครือข่ายสุขภาพในระดับชุมชน
- นำยาแผนไทยเป็น First Priority ของการจ่ายสามเหตุผล (RDU)
- ส่งเสริม ป้องกัน และฟื้นฟูสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก ในหน่วยบริการปฐมภูมิ และ รพ.สต. สดภาวะให้โรงพยาบาลขนาดใหญ่

2. การนำการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรเพื่อเสริมสร้างเศรษฐกิจของประเทศให้เป็นไปอย่างยั่งยืน ครอบคลุมครบห่วงโซ่คุณค่า ภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ดังนี้

แนวทางการนำสมุนไพรไทยกับการฟื้นฟูประเทศ หลัง COVID-19

2. สมุนไพรไทยเพื่อเสริมสร้างเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

การพัฒนาสมุนไพรไทยเพื่อเศรษฐกิจครบห่วงโซ่คุณค่า
ร่วมกับภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน

ต้นทาง

พัฒนาวัตถุดิบสมุนไพรคุณภาพ

ส่งเสริมการปลูกสมุนไพร
Organic/ GAP

อบรมกลุ่มเกษตรกร/
วิสาหกิจชุมชน/สหกรณ์

กลางทาง

สร้างสรรค์นวัตกรรมสมุนไพร

พัฒนาวิจัย/นวัตกรรมผู้ผลิตภัณฑ์
สมุนไพรที่ตอบสนองความต้องการ

ส่งเสริม อบรม ถ่ายทอดนวัตกรรม
ให้คำปรึกษาผู้ประกอบการสมุนไพร

ยกระดับผู้ประกอบการ
สมุนไพรผ่านรางวัลคุณภาพ

ปลายทาง

เสริมภาพลักษณ์และความเชื่อมั่น

เชื่อมโยงการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
ฟื้นฟูเศรษฐกิจ รองรับการเปิดประเทศ

'Thailand Reopening'

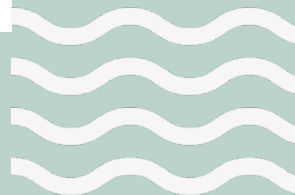

6

Contents 06

ภาคผนวก

- เหตุการณ์และกิจกรรมสำคัญ ปี 2564
- ภาพกิจกรรม โรงพยาบาลสนาม

เหตุการณ์และกิจกรรมสำคัญ

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

ตุลาคม

63

งานสัปดาห์วันภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย
แห่งชาติและพระบิดาแห่งการแพทย์แผนไทย

ธันวาคม

63

งานเที่ยวเมืองไทย สุขภาพดี วิถีถิ่น 2020
(Thailand Travel) ทำสุขสยาม ไอคอนสยาม

กุมภาพันธ์

64

Kick off ปลุกปัญญา
“โมเดล 6 ต้น” โนนมาลัย

เมษายน

64

ถ่ายทอดนโยบาย มหกรรมปัญญาและ
กระท่อมทางการแพทย์แผนไทย

พฤษภาคม

64

เปิด รพ.สนามนิมิบุตร /รพ.บุษราคัม
โดยนำฟ้าผ่าลายโจร ตรีผลา
ร่วมจ่ายผู้ป่วยโควิด-19

กรกฎาคม

64

ประกวด PMQA รอบ site visit
หมวด 2 และหมวด 3 รูปแบบ online

ภาพกิจกรรม โรงพยาบาลสนาม

รพ.บุษราคัม

รพ.สนามนิมิตบุตร

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

รายงานประจำปี

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

2564

